

ՄԱՍԻՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇՐՋԱԲՈՒԺԻՄ

31րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 01 (1501) ՀԱՐԱԹ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22, 2011
VOLUME 31, NO. 01 (1501) SATURDAY, JANUARY 22, 2011

Պաշտօնաթերթ
Ա. Դ. Հայակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ԹՈՄՎԱ ՀԱՅԱՐԴՐԿԸՐ ՄՈՏԵՆ ԿԸ ՔՆՆԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵԶ ՔԱՂԱՔԱԿԱՑ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

Երեւանի մէջ ցուցարաբեր կը պահանջեն բաղաքական
բանտարկեալներու ազատ արձակումը

Եւրոպայի Խորհուրդի Մարդու իրաւունքներու յանձնականար թոմաս Համարպըրկը երեւան կատարած իր այցելութեան ընթացքին մտահոգիչ նկատեց այն փաստը, որ Մարտի 1-ի իրադարձութիւններուն պատճառով տակաւին կան մարդիկ, որոնք կը դանուին բանտերու մէջ:

Երեքշաբթի, Յունուար 18-ին առաւտեան, երբ թոմաս Համարպըրկը հանդիպում կ'ունենար հայաստանեան իրաւապաշտպան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ, «Մարիոթ-

Արժինիա» հիւրանոցի առջեւ ցուց կազմակերպած էր Քաղաքական Բանտարկեալներու եւ Հալածեալներու Պաշտպանութեան Կոմիտէն: Յուցապաստառներ պարզած ու վանկարկելով «Հիմա», «Ազատութիւն», «Ազատութիւն քաղեանտարկեալների» կարգախօսները, ցուցարարները կը պահանջէին ազատ արձակել բոլոր քաղաքական բանտարկեալները:

Բողոքի ցուցին կը հսկէին ոստիկանները:

Ծար.թ էջ 4

ԹՈՒՐՔ ԶՈՐԱՎԱՐՆԵՐ, ԴԻՒԱՆԱԳԵՏՆԵՐՈՒ ՄՏԱՒՐԱԿԱՆՆԵՐ ԿՈՉ ԿՈՒՐԴԵՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏԵՐԿԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ Զիւրիխի մէջ ստորագրուած Արձանագրութիւններով ակսած երկխօսութիւնը ամէն գնով պէտք է շարունակել: Այս մասին, թրքական «Վաթան» օրաթերթի փոխանցմամբ, յայտարարած են Թուրքիոյ մէջ գործող եւ «Խմասուններու Խորհուրդ» անունը կրող կազմակերպութեան անդամները:

Թրքական պարբերականի տեղեկացմամբ, կազմակերպութիւնը հայաստանի հետ յարաբերութիւն-

ներու կարգաւորման առնչութեամբ հրապարակած է գեկոյց մը, որուն մէջ տեղ գտած շաղք մը կէտերու իրականացումով, ըստ կազմակերպութեան ներկայացուցիչներուն, պիտի ամրապնդուի երեւանի եւ Անվարայի միջեւ վստահութիւնը:

«Խմասուններու Խորհուրդ» թուրքիոյ իշխանութիւններուն կ'առաջարկէ կեանքի կոչել զեկոցցի մէջ տեղ գտած հետեւեալ կէտերը.

Ծար.թ էջ 4

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՐԱՆՆԵՍ ՊԵՏՐՈՍ ՎԱԽՆԱՆԱԾ

Խմբագրութիւնն ցաւով իմացաւ որ անցեալ կիրակի, Յունուարի 16ին, Լիբանանի մէջ վախճանած է Հայ Կաթողիկէ նախկին պատրիարք-Կաթողիկոս Յովհաննէս-Պետրոս ֆլ Գասպարեանը:

Վախճանեալ կաթողիկոսը վաստակաշատ ծառայական կեանք մը ունեցած է իր համանքէն ներս:

Թաղման կարգը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, Յունուարի 22ին, Պէտրութի Ս. Եղիա աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ, ապա մարմինը պիտի փոխադրուի Զմանառի վանքը, ամփոփելու համար պատիարքականին մէջ:

ԿԻՊՐՈՍ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՄԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ԽԻԱՏ ՔՆՍԱՌԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵՑ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Մերժ Սարգսեան ելոյթ կ'ունենայ կիպրոսի խորհրդարանէն ներս

Կիպրոս կատարած իր պաշտօնական այցելութեան ընթացքին, Հայաստանի գործող նախագահ Սերժ Սարգսեան երկուշաբթի, Յունուար 17-ին ելոյթ ունենալով կիպրոսի ներկայացուցիչներու պալատին ներս յայտարեց, որ տարածաշրջանին մէջ մշտական խաղաղութեան ու կայունութեան հաստատումը Հայաստանի գլխաւոր նպատակներէն է: Սակայն, այդ ճանապարհին, երկրի հետեւողական փորձերը փակուղիի մէջ կը յայտնուին: «Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները նոյնիսկ փոքր քայլերով հարթելու մէր անկեղծ առաջարկով սկսած գործընթացը արագ խափանուեց: Իր

հակասական կեցուածքով, իրարամերժ յայտարարութիւններով եւ գործընթացի անհիմն շահարկումներով՝ թուրքիան կործանեց այն», ըստ Սարգսեան:

Հայաստանի դեկավարը յայտնեց, որ թուրքիան ետ կանգնեցաւ իր պարտաւորութիւններէն եւ ո՛չ միայն չվաւերացուց ստորագրուած արձանագրութիւնները, այլև վերադարձաւ գործընթացէն առաջ որդեգրած իր հին դիրքբուն: «Նախապայմանների պատին դէմ առան մէր եւ գործընթացում ակտիօրէն ներգրաւուած մէր գործընկերների ջանքերը», - ըստ

Ծար.թ էջ 4

ՊՈԼՍՈՅ ՄԵԶ ՀԱԶԱՐԱՒՐՆԵՐ ՍԱՍՆԱԿԵՑԵԱՆ ՀՐԱՍԴ ՏԻՆՔԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 4-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ

Հազարաւոր ժողովուրդ հաւաքուած «Ակօս»-ի խմբագրատան առջեւ

Պոլսահայ յայտնի գործիչ, «Ակօս» թերթի գլխաւոր խմբագրի Հրանդ Տինքի սպանութեան 4-րդ տարելիցին առթիւ, խմբագրատան շնորհի առջեւ տեղի ունեցած էն լիշտակի արարողութիւններ, որոնց մասնակցած են հազարաւոր ժողով քաղաքացիներ:

Հրանդ Տինքի լիշտակին նուիրուած արարողութեան մասնակցած են Տինքի ընտանիք անդամները, խորհրդարանի պատգամառները, Ուֆուք Ուրաս, Աքը Պիրդալ, Սեբահաթ թուրքել, բազ-

Ծար.թ էջ 5

ԱՆՎԵՐԱՇԽՎԵԼԻ ՓԼՈՒԶԱՆ ՇԵՌԱՆԿԱՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ՌՍԿԱՆԵԱՆ

Այն, որ Հայաստանը տնտեսական աղբյուրի շեմին է, գդռմ են բոլորը: Խօսքը միայն 2010-ին արձանագրուած 7 տոկոսանոց փաստացի անկման կամ 9,6 տոկոսանոց գնածի մասին չէ. որեւէ երկիր նման իրավիճակներից ապահովագրուած չէ: Խօսքն այն մասին է, որ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը բացարձակապես անվերահսկելի է, եւ ցանկացած պահի համակարգը կարող է բառացիօրէն մէկ-երկու օրում փլուզուել:

Անկախ «Ճուղի շուկայի» մասին:
Անկախ Հայաստանի 19-ամեաց պատ-

Հայաստանում շուկայական յարաբերութիւններ չկան, ցանկացած պահի մի քանի գործարարներ կարող են իրար հետ պայմանաւորուելով ժողովրդի «հերն անիծել» եւ իշխանութիւնները դրա դէմ անզօր են

մութեան ընթացքում առաջին անգամ ստեղծուեց մի իրավիճակ, երբ որեւէ ապրանքատեսակի նկատմամբ կար պահանջարկ, կար փող, բայց այդ ապրանքը չկար: Վերջին անգամ նման բան եղել էր 1991-92 թուականներին՝ բենզինի շուկայում: Մենք, իհարկէ, հեռու ենք այն մտքից, թէ ձուի շուկայում նման իրավիճակ էր ստեղծուել իշխանութիւնների պատուէրով կամ աշակցութեամբ: Աւելին, վատահ ենք, որ իշխանութիւններին դա բացարձակապէս պէտք չէր, եւ նրանք շատ կը ցանկանացին, որ նման բան չլիներ: Կը ցանկանացին, բայց փաստորին ոչինչ չկարողացան անել: Այսինքն՝ արձանագրուեց, որ Հայաստանում շուկայական յարաբերութիւններ չկան, ցանկացած պահի մի քանի գործարարներ կարող են իրար հետ պայմանաւորելով ժողովրդի «Կերն անիծել» եւ իշխանութիւնները դրա դէմ անզօր են: Կրկնում ենք՝ ինդիրը ձուն չէ. մի տասը օր խանութներում ձու չկար՝ ոչինչ, հոչկոսորուեցի՞նք: Բայց առաջին հայեացքից աննշան թուացող այս միջադէպը ցոյց տուեց, որ ցանկացած պահի նոյնը կարող է կրկնուել, ասենք, հացի կամ կարտոֆիլի շուկայում, եւ իշխանութիւնները՝ նախագահով-վարչապետով-բանով ոչինչ չեն կարողանաց անել: Լաւագոյն դէպքում ինչ-որ յանձնաժողովը կը ստեղծեն եւ վերջ:

Հիմա Ուսաստանում
բռնկուած ազգայնական «գարթօն-
քի» մասին։ Ուսաստանում նման

፳፻፲፭

«Մասիս»ի նախորդ թիւին առաջին էջի Տօքթ. ձէք Գէորգեանին նկարին տակ Զրդ տողէն սկսեալ կարդալ այսպէս «Գէորգեանի մասին» պատրաստուած ֆիլմի գլխաւոր դերակատարն էր յայտնի դերասան Էդ Բաշինօ, որ արժանացաւ նոյն տարուան լաւագոյն դերասանի «Էմմի» մրգանակին»:

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՅԱԿՈԲ ԲԱԴԱԼԵԱՆ

**Քին պարտքի աւելացումն ու
տրանսֆերաները:**

Ընդհանուր առմաքը, ամէն
ինչ հանգեցում է այն բանին, որ
Հայաստանում բնակչութիւնը
դժգոհում է միայն սոցիալական
կացութեան պատճառով եւ իշխա-
նութիւնն էլ ալ դա գիտակցելով,
այդ դժգոհութիւնը հիմնաւոր հա-
մարելով, ջանք չի խնայում յատ-
կապէս ճգնաժամապին եւ յետք-
նաժամապին իրողութիւնները հաշ-
ուի առնելով երկրում իրականաց-
նել բարեփոխումներ։

Մինչդեռ խնդիրը Հայաստանում սոցիալական վիճակը չէ: Խնդիրը երկրում առկա մոռնպար տնտեսա-քաղաքական, իրաւական համակարգն է: Կարելի է մարդկանց ապահովել կուշտ սեղանով, լիբը հագուստներով, բայց ինչ գին է առաջարկում իշխանութիւնը դրա դիմաց: Դրա դիմաց առաջարկում է յաւերժ վերարտադրութեան սարբերակը: Խօսքը իշխանութեան վերարտադրութեան մասին է: Իշխանութիւնը գուցէ տարիների ընթացքում կամաց-կամաց կ'աւելացնի ժողովրդին հասանելիք «պայտկը», բայց միթէ պայտկի համար է ամբողջ պայքարը: Իհարկէ ոչ: Իշխանութիւնը հենց փորձում է իր մեկնաբանութիւններում խնդիրը հասցնել հենց «պայտկի» համար կուտի: Բայց Հայաստանում պայքարն իրաւունքի, ազատութեան համար է: Ընդորում ոչ թէ պայտկով, այլ բոլորին հաւասարաչափ՝ թէ իշխանութեանը, թէ շարքային քաղաքացուն:

Ահա թէ ինչու Հայաստանին

պէտք է քաղաքացիական յեղափոխութիւն։ Սոցիալական կամ այլ կարգի ապստածը ուժիւնները միայն կարող են սրել այդ ինդիրը եւ նոյնիսկ չէզոքացնել դրա ճանապարհին մինչ այժմ ձեռք բերածը։
«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻ
ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկակի Շքացի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
Տօթը. Արշակ ԳԱՅՆԵՑԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ԳԱԲՐԻԵԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՐԱԿ ԹՈՒԹԹԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՂԱԻԹԹԵԱՆ
ՎԱՐՈՒԱԿԱՆ ԸՆԺԵ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party
of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
<http://www.massisweekly.com>
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail)

\$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐԴԱՆ ՓԱՄՈՒՔ. «ԸՍԱԾ ԵՄ ՈՒ ԿՇԱԵՄ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԶ ՍՊԱՆՍՈՒԱԾ Է ՄԵԿ ՄԻԼԻՈՆ ՀԱՅ»

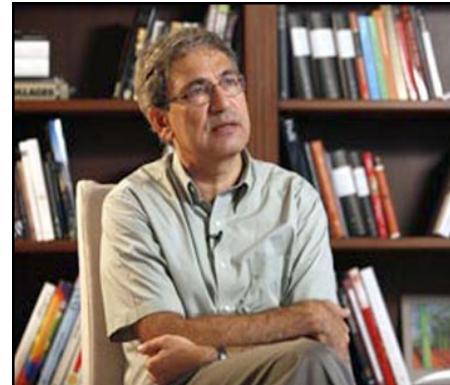
«Ես ետ չեմ դառնար հայերուն եւ քիւրտերուն վերաբերեալ ժամանակին ի՞մ ըրած յայտարարութիւններէն»: Այս մասին, թրքական «Խատիքալ» օրաթերթի փոխանցմամբ, Աթէնքի մէջ լոյս տեսնող «Քաթիմերինի» պարբերականին սուսած հարցազրոյցի ընթացքին յայտարարած է Նովէլեան մրցանակակիր, յայտնի ժուռք գրող Օրհան Փամուք:

«Ես ո՛չ թէ քաղաքական գործիչ եմ, այլ գրականագէտ», - յայտարարած է թուրք գրողը, ընդգծելով, որ ինքը կարեւոր կը նկտէ արժանապատութիւնն ու ազնուութիւնը:

Հարցազրոյցի ընթացքին Օրհան Փամուք մասնաւորապէս խօսած է թուրքիոյ մէջ առևկայի իրավիճակի, թրքական մշակոյթի, իր ստեղծագործութիւնն, ինչպէս նաեւ ազգայնական շրջանակներու կողմէն իր խօսքերն ու մտքերը աղաղելու ուղղուած փորձերու մասին:

«Թուրքիա կը գտնուի երկու տարբեր աշխարհներու միջեւ ամենաճնաժամային կէտին վրայ: Ան ունի երկու տարբեր կողմ, որ բնական է: Սակայն, թուրքիոյ մէջ կը խորանայ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ առևկայ շիզոֆրենիան: Այդ իրավիճակը նաեւ կ'ազդէ մեր մշակոյթին վրայ: Շատ յաճախ մեր մշակոյթային դէմքը ձեւաւորուած է իրեւ քաղաքական որոշումներու արդինք», - յայտարարած է Փամուք:

«Կան հաստուածներ, որոնք կը փորձեն զիս ներկայացնել իրեւ ազգայնականութեան դէմք քննադատութիւններով հանդէս եկու մէկը, կը փորձեն զիս ներկայացնել իրեւ ապուշ եւ կ'աղաւաղեն մասնաւորապէս օտարերկրեայ մամուլին տուած հարցազրոյցներու մէջ արտայայտած իմ տեսակէտներս: Այդ մէկը

Նովէլեան մրցանակակիր, յայտնի թուրք գրող Օրհան Փամուք

քաղաքական խաղի մէկ մասն է, որուն մէջ անոնք յաճախ կը յաջողին: Զիս պաշտպանելու համար հնարաւոր ամէն ինչ կ'ընեն, սակայն աստիկա բաւարար չէ», - ըստ է թուրք գրողը:

Յիշեցնենք, որ թուրք գրող Օրհան Փամուք 2005-ին գույցերիական պարբերականներէն մէկուն տուած իր հարցազրոյցին մէջ յայտարարած էր, որ Օմաննեան կայսրութեան մէջ սպաննուած է մէկ միլիոն հայ եւ 30 հազար քիւրտ: Այդ յայտարարութեան պատճառով՝ «թրքական ինքնութիւններու վիրաւորելու» մեղադրանքով սկսան Փամուքը հայտարար էր իրավուածով: Ան դարձաւ նաեւ թուրք ազգայնականներու հիմնական թիրախներէն մէկը: Նոյնիկ, «Ակօս» շաբաթաթերթի խմբագրապետ Հրանդ Տինքի սպանութեան գործով զիսաւոր մեղադրեալներէն՝ Եսաին Հայալ հրապարակաւ սպառնացած էր Նովէլեան մրցանակակիրին, յայտարարելով՝ «Թող Փամուքը խելքը զլուխը հաւաքէ»:

Այժմ Օրհան Փամուք կը բնակի Միացեալ Նահանգներու մէջ եւ կը դասախոսէ Քոլումբիա համալսարանէն ներս:

ԸՍ ԹՐԵՎԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔԻ ՏԻՆՔԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆԸ ՍԱՍՆԱԿԻՑ ԵՆ ՆԱԵՒ ԹՈՒՐՔ ԶԻՆՈՒՐԱԿԱՆԵՐԸ

«Ակօս» շաբաթաթերթի խմբագրապետ Հրանդ Տինքի սպանութեան 4-րդ տարելիցի նախօրեակին թուրքիացում վաճառքի կը հանուի եւս մէկ գիրք, որ պատճում է հայազգի լրագրողի սպանութեան մանրամասների մասին:

Թրքական Բայցու թերթի լրագրող Արեմ Եսաւուկի «Մի հայ կայ: «Հրանդ Տինք» գործողութեան գաղտնապերը» գրքում նոր տեղեկութիւններ է յայտնել «Ակօս»ի խմբագրապետի սպանութեան վերաբերեալ:

Գրքում բացայացուում է թուրքիայի Զինուած ուժերի մասը կազմող ժանդարմերիայի եւ Տինքի մարդասպանների միջեւ գոյութիւն ունեցած կապը: Մասնաւորապէս, զեքում շրջանաւուում է Տինքի սպանութեան գործով մեղադրեալներ Օգիւն Սամասթի, Եսաին Հայալի ու Էրհան թունջելի հետ ծանօթութիւն հաստատած Տրավիդոնի ժանդարմերիայի ենթասպայ Սաթըլը Շահինի անունը:

Վերջինիս ընկերը՝ Ահմեթ Փարուք Արտօլուին օգնել է Տրավիդոնի Պոլիս մեկնած Սամասթին գէնք ձեռք բերել: Ցունուարի 18-ին՝ սպանութեան նախօրէին, Պոլիս է տեղափոխուել նաեւ ինքը՝ Շահինը, ով տեղաւորուել է նոյն թաղամա-

սում, ուր եւ Սամասթը:

Նշենք, որ թուրքիայում վաճառքի է հանուել նաեւ Միլլիետի լրագրող Նեղմիմ Շեների՝ Տինքի սպանութեան մասին պատճողով՝ «Կարմիր Ուրբաթ. Վ.կ կոտրեց Տինքի գրիչը» նոր գիրքը: Շեները յայտնի է նաեւ «Հետախողութեան ստերը» գրքով:

Յիշեցնենք, որ Պոլուում հրատարակուող երկլեզու «Ակօս» շաբաթաթերթի խմբագրապետ Հրանդ Տինքը սպանուել է Շիշլի թաղամասում գտնուող խմբագրապետն առջեւ, 2007 թ.-ի Ցունուարի 19-ին: Հակառակ խօսուն ապացույներին, Տինքի մարդասպանը՝ Օգյուն Սամասթը եւ նրա յանցակիցներ եամին Հայալն ու էրհան թունջելը գեռ չեն ստացել իրենց արժանի պատիժը: Թրքական դատարանը զանդաղիութիւն եւ անվճռականութիւնն է ցուցաբերում, ինչի համար քննադատութեան է արժանացել ոչ միայն միջազգային համրութեան, այլ նաև Մարդու իրաւունքների եւրոպական դատարանի կողմից:

Նշենք նաեւ, որ 55-ամեայ հայ լրագրողի սպանութեանից առաջ թրքական իշխանութիւնները հասցել էին նրան մեղաւոր ճանաչել թուրքիայի Քրէական օրէնսդրքի տիրահանչչակ 301-րդ յօդուածով:

HayNews.am

«ՆԱՐԱՆԶ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»: ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԱՍՓՈՓՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 2010 ԹՈՒԿԱԿԱՆԻ ՎՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան ոլորտում կատարուած բոլոր նախաձեռնութեանների ուղղութեամբ անցած տարի նահանջ է արձանագրուել:

Այս մասին լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ Յունուարի 17-ին յայտարարեց Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախկին նախարար, Հայ Ազգային Կոնգրէսի ներկայացուցիչ, Ալեքսանդր Արգումանները՝ ամփոփելով անցած արտաքին քաղաքական տարին:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացն անցեալ տարի կասեցուեց, իսկ հայ-թուրքական արձանագրութիւնների վաւերացման գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վավանական տեղակարգութեան գործընթացն առկա առաջարար չէ», ըստ է թուրք գրողը:

Նա նշեց, որ մասնաւորապէս՝ հայ-թուրքական յարաբերութի

ՀՐԱԺԵՇԻ ԽՕՍՔ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՄԱԵՏՐՈ ՕՐԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻՆ

ՄԵԼԱՆԻԱ ԱԲՈՎԵԱՆ

Օհան Տուրեանի մասին խօսք ասելը հեշտ չէ:

Նրա մասին ասուած խօսքը միշտ էլ թերի կը լինի իր մեծութեան, բացառիկութեան, անկրկնելիութեան հետ համեմատած: Նրա կենսագրութիւնը եւ անցած ատեղձագործական ուղին չափազանց հարուստ է եւ նրա մասին ասելիքը առատ, բայց խօսքս պէտք է աշխատեմ ներկայացնել հնարաւորինս սեղմ եւ համառօտ:

Համայն աշխարհին պատկանող էր Օհան Տուրեանը՝ մանկան նման մաքուր ու անխարդախ: Ապրում էր իր ենթագիտակցութեան օրէնքներով, անհաղորդ էր փառքի գայթակղութեանը, փառքն էր իրեն որոնում գտնում: Վերանձնական ապրում էր երաժշտութեան աշխարհում եւ ինքը՝ համակ երաժշտութիւն էր: Տարիներ առաջ բախտ եմ ունեցել համագործակցել մասսարոի հետ, կատարելով վերդիի «Ինքվիմ»-ի ստպանոցի սոլոն, եւ երգել իր հեղինակած ուղանանմերը՝ իր նուագցութեամբ: Նրա արուեստի, նրա մեծութեան նկատմամբ ունեցած պաշտամունքը ու տարիների անձնական մտերմութիւնը շարունակում էին մինչեւ վերջերս: Ինձ համար ահաւոր է նոյնիսկ մտածելը, որ մասսարոն մեկնեց անվերադրձ:

Մեծ մարդկանց մասին շատ եմ կարգացել, մեր ազգի մեծերից որոշների հետ էլ մարդկային հաղորդակցութիւն-մտերմութիւն ունեցել: Նրանք երբեմն նոյնանում են իրենց վարքագծով, իրենց մտածելակերպով, առօրեայ կեանքի անօդնականութեամբ, բացառիկ ազնութեամբ, կամակութեամբ: Անզարդ են, աննախապաշար, հաւատարիմ են իրենց մկրտնչներին, մշտապէս ապաւինում են իրենց ներքին ձայնին: Իսկ Տուրեան փոքրամարմին «Հսկան»՝ արուեստի մեծ նուիրեալը. բնութեան մի բացառիկ պարգև էր մարդկութեանը: Այնքան մաքուր էր, այնքան ազնիւ, այնքան անաչառ, այնքան մարդասէր, որ իր իսկ էռութեամբ արդէն դարձել էր լոյսի աղբիւր: Բայց արուեստի հարցերում չափազանց անհանդուրժող, անզիշող էր՝ մանաւանդ միջակութիւնների հանդէպ: Նրա համար արուեստի միջին վիճակը բացառեալ էր, փայլեցրած արհեստ: «Իրական արուեստագիտի նպատակը՝ կատարեալի ձգտումն է: Թեւա-

թրիչքի պաշտամունք ունենայ».-ասում էր նա: Նրա համար արուեստի միայն բարձրագոյն աստիճանն էր արուեստ: «Ինձ համար չափանիշ են հանդիսացել դիրիժորներ՝ ֆուրտվենգլերը, Տուրկանինին, ֆոն Կարայէնանը, բայց իմ ամենամեծ ուսուցիչը՝ նորին մեծութիւն երաժշտութիւնն է».-ասում էր նա: Երբ մասսարո Տուրեանն էր բեմի վրայ, ուրեմն վայելքի տօն էր եւ համերգասրահում եւ ունկնդրի հոգում: Որեւէ գործի կատարման պահին, նուազախմբի երաժշտաներին ներշնչելով իր մոգականութեամբ՝ անսանձնացած, ոգեղինացած իր հնիթիւն-հրաշքի աշխարհն էր տեղակոխում ունկնդրին: Դրա համար էլ երաժշտութեամբ ներշնչուած հանդիսականը դժուարութեամբ էր բաժանուում նրանից, սրահը ողողելով պրաւոներով ու երկարատես ծափողոյններով:

«Դիրիժորի իմ արուեստը սիրում եմ անսահմանորէն, եւ այն միշտ վեր եմ դասել երկրային, մարդկային բոլոր հաճուքներից».-ասում էր նա: Աշխատել էր աշխարհի տարբեր երկրներում, Տարիներ եղել էր Լայպցիգի «Գեւանդաուզ» հանրայացտ նուազախմբի, որպէս զեղարուեստական զեկավար, Ալինիոնի, Մարսելի օպերաներում, որպէս երաժշտական զիլաւոր դեկավար, Աւստրիայի Բաղեն քաղաքում, ուստիօ-հեռուատանեսութեան նուազախմբի զիլաւոր դիրիժոր: Որպէս հրաւիրեալ նուազավար աշխատել էր Լայպցիգի «Կոմիշէ» օպերային թատրոնում, Հրոմի «Օրկեստրա տէ լա Ակադեմիա», Վիեննայի «Տոնկիւտալեր», Փարիզի «Կո-

Շար. էջ 17

ՀԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍԵՍՆ

...Մի մեծ էլ գնաց.... չէ, չէ,- մեծ չէր, սխալուեցի,- հիմա ՄԵԾ- ԵՐԸ շատ են, որքան որ կ'ուզէք: Մեր հայ աշխարհում ամէն մի ընկնող՝ ՄԵԾ է, իսկ նախաքան ընկնելն էլ՝ ԱՍՏԸ է եղած լինում: Իսկ նա՝ մեծ չէր է, էնքան մեծ բաներ կան, որ անարժէք են, իսկ որքան փոքրեր, որ ոչ միայն ՄԵԾ են, այլեւ՝ ՀԶՕՐ, ԱՐԵՒԱՑԻՆ, ԱՌԱՄՊԵՂԵԼԱԿԱՆ:

Այդպիսի մի առասպել էր Օհան Տուրեանը, դրա համար էլ մեղք մեզ՝ հայերիս, որ չափացանք, իրապէս չկարողացանք գնահատել նրա առասպելական արուեստը: Այսինքն՝ ո՞ր առասպելն է հասկացուել, չոշափելի եղել: Ասել են՝ հաւատացել ենք, առանց մեր մաշկի վրայ զգալու նրանց գոյութիւնը:

Օհան Տուրեանին ես ճանաչել են 1960 թուականից: Ես երաժշտական ուսումնարանի երրորդ կուրսի ուսանող, չափազանց հրապուրուած էի նրա դիրիժորական արուեստով:

1961 թուականին, ուսումնարանը գերազանց աւարտելուց յետոյ ես նպաստակ ունի գնալ Լենինգրադ՝ ուսումնաշրջանու: Իմ դիրիժորական առուեստների գնահատման համար դիմեցի Օհան Տուրեանին: Նա սիրայօժար համաձայնուեց գալ մեր տուն եւ տեսնել թէ ես ինչպէս եմ ղեկավարուած բեթհովենի եօթերորդ սիմֆոնիանի ձայնագրութիւնը:

- Հենրիկ, լաւ ձեռքեր ունես, կարող ես գնալ Լենինգրադ, բայց ինդիրը միայն դիրիժորութեան մէջ չէ: Հնդկանուր գիտելիքները պակաս կարեւոր չեն: Շատ կարգաց, շատ լոյր..., մի մոռանայ, որ դիրիժոր շատ աւելի հարուստ գիտելիքներ պիտի ունենայ, քան՝ օրկեստրի որեւէ երաժշտ, հակառակ պարագային բախուիներ կը լինեն:

Ես Լենինգրադ չգնացի: Կոմիտասագէտ, փառայել երաժշտագէտու մեծ հայրենասէր Ռոբերտ Աթայեանը ամէն ինչ արեց, որպէսզի ես մնամ Հայաստանում եւ իմ փափագած դիրիժորական արուեստին տիրանամ այդ օրերի նշանաւոր դիրիժոր Միքայէլ Մալունցեանի:

Իմ վերջին հանդիպումը Օհան Տուրեանի հետ եղել է 2007 թուականին՝ Նորքի իր սեփական տանը: Երբ Մարիենտալի հետ գնացել էին իրեն այցելութեան: Այդ հանդիպանը ներկայ էր հմայիչ օպերային

ՕՐԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ ՈՂԻՍԱԿԱՆԸ (ՓՈԽՎԱՆ ՄԱՐԱԿԻՍԱԿԱՆԸ)

Ճակատարու հրաւիրեց տուն՝ իր համերգների որոշ տեսագրութիւններ դիտելու: Այնուհետեւ Տուրեանը ցոյց տուեց նոտաների գրառման մի նոր ձեւ, մի յայտնագործութիւն, որ, իր կարծիքով լեզուական թարական երաժշտական արագածութեան մասին էր առաջ բերելու դասաւագայութեան պարբերութիւնը:

... Դա մեր վերջին հանդիպումն էր: Հիմա գամ բուն յօդուածի շարադրմանը:

2001 թուականին ես համերգներ էի տալիս Պոլտում: Այդ օրերին էր, որ Հայաստանի Մշակութիւնախարարի հրամանով աշխատանքագործութիւնը ապերային թատրոնու գլխաւոր դիրիժորը Օհան Տուրեանը՝ առաջացած տարիքի եւ հիւանդութեան պատճառութեամբ:

Պոլսի Սայաթ Նովա երգչափականը կազմում կային երգիչերուների, որոնք ժամանակին երգել էին Օհան Տուրեանի ճիպուի ներքոյ, եւ հետաքրքրուած էին մասնակտացութիւնը: Երգչախմբի կողմից վարձուած նաև առաջարանում նստած, առաւտեան սուրճ եմ խմում, մէկ էլ հեռախոսային զանգ:

- Պարոն Անասեան, ես եմ Սարգս Սելորեանը, մեր խմբագիրը՝ Հրանտ Տինքը ձեզի հետ կ'ուզէ խօսիլ, մէկ վայրկեան, ընկալի կարագութիւնը: Երգչախմբի կողմից իր սիրուեցած անդամների մասին առաջնուեց գալ մեր տուն եւ տեսնել թէ ես ինչպէս եմ ղեկավարուած բեթհովենի եօթերորդ սիմֆոնիանի ձայնագրութիւնը:

- Սիրով մտիկ կ'ընեմ պարոն Սարգսի... Ալօ, դուք էք պարոն Անասեան... Այս, ի՞նչ կայ... Պարոն Անասեան, ինդրանք մը ունիմ...

- Հմայէլ պարոն Տինք, ուշագրութեամբ մտիկ կ'ընեմ:

- Պիտի որ Օհան Տուրեանը ճանչացած ըլլաք:

- Անշուշ, իսկ ի՞նչ կայ, ի՞նչ է եղեր:

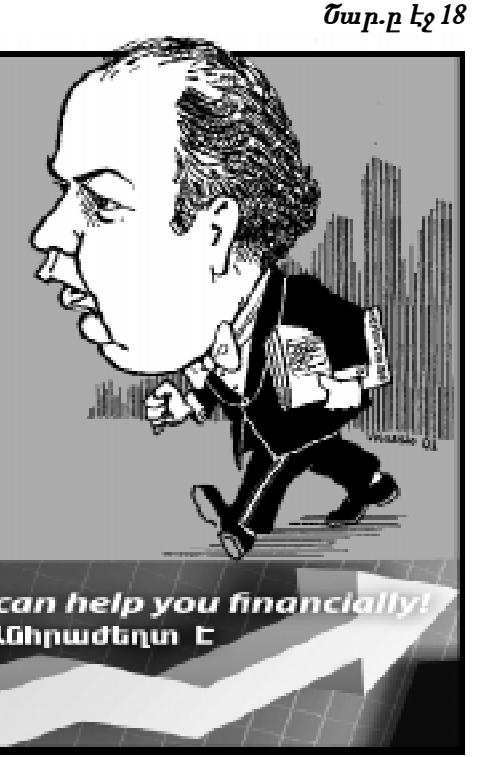
- Թէրեթիս ընթերցողները հետաքրքրուած են մասսարոյի ճակատագրով եւ անհանգիստ են պատահած հածուածութեան մասին:

- Գիտեմ, անշուշ գիտեմ...

- Կրնա՞ք յօդուած մը գրել լուսաբանելու համար եղած պատմութիւնը:

- Կրնամ անշուշ, թէ եւ այս հեռաւորութեան վրայ կրնամ որոշ

Շար. էջ 18

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975

More locations and more ways to service your insurance and financial needs

6300

ԼԱՐՔԻ ԵՐՊՈՏԵՆ ՍԵՐԱԾ ԵՐԵՔ ԱՍՏՂԵՐՈՒ ՅԱՅՏՆԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Դասական, բարձրարուեստ երերէ եւ օփերաներու արիաներէ կազմուած երեք վունչ կատարողութիւն մըն էր Լարք երաժշտանոցի հովանաւորութիւնը վայելող երաժշտական ձեռնարկը, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի 16 Ցունուար 2011-ին, կ.վ. ժամը 6.00-ին, համանուն երաժշտանոցի կոկիկ եւ ջերմ՝ թրփանձեան հանդիսասրածին մէջ, կլենտէլ: Ընտրեալ երաժշտական լարքին մշտապէս քաջալեր եւ գորավիդ հասարակութիւն մը ներկայ էր հոն: Իրենց ներկայութեամբ ուշադրութիւն կը գրաւէին, նաեւ, միջազգային դասական երաժշտական բարձր ոլորտներէ ներս համբաւի տէր՝ երաժշտապէտ Տիգրան Մանսուրեան, երեւանի երաժշտանոցին ներս երիտասարդ երգահան եւ ժամանակակից երաժշտութեան դասախոս՝ բոլորիս ծանօթ Արթիւր Աւանեսով եւ հանրածանօթ ջութակահար՝ Մովսէս Պողոսեան:

Մեր գաղութի կրկնակի շնորհալի հանդիսավարուհիներէն թագուհի Արգումանեան, իր գեղարուեստական բարձրաշունչ բարի գալուստի բացման խօսքին մէջ անդրադառնալէ ետք Լարքի ծաւալած գեղարուեստական գործունէութեան վրայ, նաեւ, դիտել տուաւ թէ ան մէծապէս սատար կը հանդիսանայ մէր ժողովուրդի հայապահպանման առաքելութեան: Ձատուկ կերպով ողջունեց ներկայութիւնը երգահան Տիգրան Մանսուրեանի, որուն յորելեանը պիտի նշուի ընթացիկ տարուան Յունուար 23-ին, Լարք երաժշտանոցի նախաձեռնութեամբ, եւ հիւրաբար մէր մէջ գտնուող Արթիւր Աւանեսովին՝ (ան երջթ պիտի ունենայ Տիլիջան Սենկային երաժշտական ձեռնարկին, Յունուար 23-ին), որ նաեւ, ներկայ ձեռնարկի սոփրանոներուն կատարողութիւններուն պիտի ընկերակցի դաշնակի վրայ:

Ներկայ գեղարուեստական երեկոյի յայտագրին վրայ էին երեք սոփրանոներ՝ Շուշիկ Պարտումեան, Քնարիկ Ներկարարեան եւ Նարինէ Օճախեան: Շուշիկ Պարտումեանի ներկային կ'աշակերտէ իտալիոյ Centro Universale de Bel Canto-էն ներս, աշխարհով ծանօթ սոփրանո՝ Միրելլա Ֆրենի: Շուշիկ 2003-էն ասդին ելոյթներունեցած է երգերու ու օփերաներու մէջ, ինչպէս, Տիգրան Չուխասըգեանի «Զուարթ»ի, «Լեպլեպիծի»ի եւ Զեմիրէ»ի մէջ, իբրեւ մենակատարուհի: Ան արժանացած է պարզեատումներու:

Քնարիկ Ներկարարեան երեւանի կոմիտասի անուան Պետական երաժշտանոցը աւարտած պատույ կիայականով: Ան յաճախած է Azouza Pacific University-ն, տիրանալով իր երկրորդ Masters-ին: Քնարիկ իր մասնակցութիւնը բերած է Միջազգային Քրիստոնէական երաժշտական ֆեստիվալին, (SOZO). Ան հիւրաբար իր մասնակցութիւնը բերած է Հայաստանի հեռուստատեսիլի, պետական ձանասփիւթի ծրագիրներուն, ինչպէս նաեւ իբրեւ երգչուհի եւ դերասանուհի Հայաստանի Պետական թատրոնին, ուր վերցուցած է գլխաւոր դերեր Հայկական Օփերեթներէ ներս:

Երրորդ եւ վերջին սոփրանոն,

Նարինէ Օճախեանն էր: Ան, երեւանի կոմիտասի անուան Պետական երաժշտանոցէ ներս աշակերտէի ետք Մարիաննա Յարութիւննեանի՝ արժանացած է «Ռաֆֆի Մանուկ-եան կրթաթոշակ»ին, շնորհիւ որուն, մեկնած է Լուսուն, շարունակելու համար իր ձանամարգութիւնը The Royal Academy of Music-ի մէջ, ուր յաջողութեամբ աւարտած է իր երեք տարուայ ծրագրով Օփերացիւ ուսումնառութիւնը: Նարինէ առաջնութիւն շահած է բազմաթիւ մրցութեամբ մէջ, ինչպէս, Opera rara Patric Schmid Bel Canto Prize (Լուսուն), Ludmilla Andrew Russian song prise (Լուսուն), եւ Hennings-Fisher Burbank Philharmonic Young Artist Competition 2010 (Լուս Անձելըս), նաեւ դերեր ստանձնած է այլազան օփերաներէ ներս, ինչպէս, միշելու համար մի քանին՝ La Boheme-ի մէջ Mimi-ն, Le nozze di Figaro-ի մէջ Suzanna-ն, Il Barbier de Seviglia ի մէջ Rosina եւ այլն:

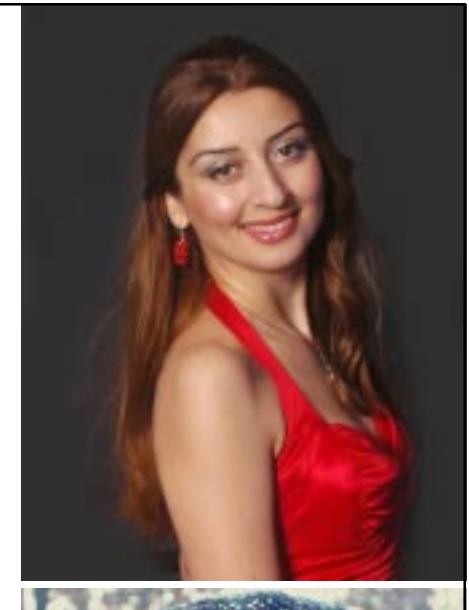
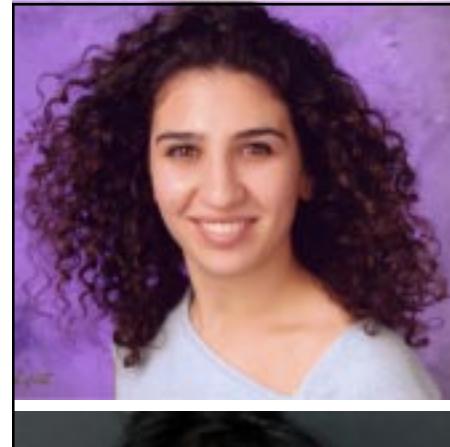
Դաշնակի վրայ իր ընկերակցութիւնը գեղարուեստական բարձրուածիկ կատարողութեամբ բերաւ հայ ազգի զաւակ ու պարծանք՝ բազմատաղանդ երաժշտ-երգահան Արթիւր Աւանեսով, որուն ստեղներուն ճարտար հպումներուն ականջալուր՝ մէր մենակատար եռեակ սօփրանոներու ելոյթները պարզապէս հմայեցին ներկայ երաժշտական սէր հասարակութիւնը:

Աչքառու էր մէր երեք զիրար գերազանցող սոփրանոներու բեմական վարժ, համարձակ եւ վայելուչ կեցուածքը իրենց ելոյթներուն ընթացին: Եւ գեղարուեստականորէն յագեցած էր իրենց բնաստուր, ջերմ, հաղորդական ձայնային կատարողութիւնը: Ամէն թափիծ, լոյս ու խնդութիւն, յոյս ու կեանք՝ արտայացուութիւն կը գտնէր անոնց աչքերուն խաղին մէջ, դէմքի արտայացուութիւններու վրայ, երգուած բառերու իմաստին համաձանյ: Ոչ մէկ շարժում, դէմքի արտայացուութիւն, աչքի ուղրում՝ երգի բովանդակութեան, իմաստին կը դաւէր:

Այդ իմաստով՝ Շուշիկ Պարտումեանի երգեցիկ կատարողութեամբ կանաչեանի «Յայգերգ»ը, Պատմագրեանի «Փափաք»ը եւ Ալեմշահի «Ես Սիրեցի» երգերը երգուեցան քնարական գրաչութեամբ, իսկ Ռuccini "O mio bambino caro" Շն եւ Mozart-ի Deh vieni non tardar-ն արիաներու կատարողութիւնը ցոյց կու տար խոստումնալից գեղարուեստագուտէի օփերեթիք ընդունակութիւնը:

Միրգոյեանի «Ասում են թէ», Զութճեանի «Կ'ուզես Լինիմ» եւ Ռախմանինովի "Oh never sing to me again" երգերն ու Dvorak-ի "Song to the moon"ը, Gounod-ի "Air des bijoux" եւ Franz Lehar Շի "Meine Lippen, sie kussen so heiss" արիաները հարազատ բացայացումը հանդիսացան Քնարիկ Ներկարարեանի յուզական ներաշխարհին եւ ինքնավստահութիւն:

Սոփրանօ Նարինէ Օճախեան դիւթիչ էր իր Մելիքեանի «Շափաղ կուտաս», Աբրահամեանի «Ան, ինչ լաւ են» եւ Delibes-ի "Les filles de Cadix" երգերուն մէջ: Իր երգած արիաները՝ Puccini "Se comevoi piccina io fossi", Verdi-ի "Bolero di Elena հարազատ ինքնութիւնը բնո-

Շուշիկ Պարտումեան
Քնարիկ Ներկարարեան
Նարինէ Օճախեան
Արթիւր Աւանեսով

րոշեցին Օճախեան տաղանդաշատ փորձառու սօփրանոյին:

Իր ձեւին մէջ իւրայասոուկ ձեռնարկ մըն էր Լարքի հովանաւորած ներկայ ձեռնարկը, որ իր ճիպոտէն սերած երեած նորահաս արուեստագիտուհիները հպարտորէն կը ներկայացնէր իր արուեստականութեամբ, յագեցին ներկայ երգերուն ընթացին: Եւ գեղարուեստականութեամբ յագեցած էր իրենց բնաստուր, ջերմ, հաղորդական ձայնային կատարողութիւնը: Ամէն թափիծ, լոյս ու խնդութիւն, յոյս ու կեանք՝ արտայացուութիւն կը գտնէր անոնց աչքերուն խաղին մէջ, դէմքի արտայացուութիւններու վրայ, երգուած բառերու իմաստին համաձանյ: Ոչ մէկ շարժում, դէմքի արտայացուութիւն, աչքի ուղրում՝ երգի բովանդակութեան, իմաստին կը դաւէր:

Իրաւածք, Շուշիկ Պարտումեան, Քնարիկ Ներկարարեան եւ Նարինէ Օճախեան, բարձրացող երեք աստղեր են, որոնք շատ մօտիկ ապագային պիտի լուսաւորեն մեր երգարուեստի երկնակամարը:

Կ'ունենար իր ձեռնարկին տալ «բարձրացող աստղեր» ենթախորագիր:

Լարք սիսաւած չէր իր գնահատութեան մէջ:

Իրաւածք, Շուշիկ Պարտումեան, Քնարիկ Ներկարարեան եւ Նարինէ Օճախեան, բարձրացող երեք աստղեր են, որոնք շատ մօտիկ ապագային պիտի լուսաւորեն մեր երգարուեստի երկնակամարը:

KEBAB PARTY
ՀԱՅԿԱՐԱՎՐԵԱՆ
ԽԱՐԱԿԱՆԵԱՐ

Կազմակերպութեամբ
ԿԼԻՆՏԵՅԼԻ ԱՐՍԵՆ ԿԻՏՈՒՐ
ՄԱՍՆԱԾԻՒՂԻ

Չաբաթ, 29 Յունուար 2011

Երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ

1060 North Allen Avenue
Pasadena, CA 91104

Մուտքի նուէր՝ \$15

Տոմսերու համար դիմել՝

(213) 629-4758 (818) 762-0933

massis Weekly

Volume 31, No. 01

Saturday, JANUARY 22, 2011

Turkish-Armenian Rapprochement 'Destroyed,' Says Sarkisian

NICOSIA -- President Sarkisian accused Turkey of reversing its rapprochement with Armenia and voiced strong opposition to Ankara's perceived efforts to take on a leadership role in the region as he paid a state visit to Cyprus on Monday.

In a speech delivered in the Cyprus parliament, Sarkisian also condemned continuing Turkish occupation of a big chunk of the island and unequivocally endorsed its Greek-dominated government's position on the unresolved conflict.

"With its contradictory posture, inconsistent statements and groundless manipulation of the [Turkish-Armenian normalization] process, Turkey destroyed it," he said. "Turkey backed away from its commitments and not only failed to ratify the signed protocols but also reverted to its old positions adopted before the process."

Sarkisian denounced the current Turkish government's assertive foreign policy as "neo-Ottoman" imperialist designs aimed at forcing Turkey's neighbors into submission. "What had the Ottoman Empire given the peoples under its yoke apart from massacres, tyranny and plunder?" he said.

"A country that has kept the border with Armenia closed since its independence under different pretexts and has been blackmailing my people can not aspire to regional leadership,"

he declared.

The unusually scathing remarks reflected Sarkisian's frustration with Turkey's refusal to unconditionally ratify the Turkish-Armenian protocols envisaging the establishment of diplomatic relations between the two neighboring states and the opening of their border. Ankara has made that contingent on a resolution of the Nagorno-Karabakh conflict acceptable to Azerbaijan.

Addressing Greek Cypriot lawmakers, Sarkisian said that Yerevan has never set any preconditions for normalizing Turkish-Armenian relations despite having "more than suffi-

Continued on page 3

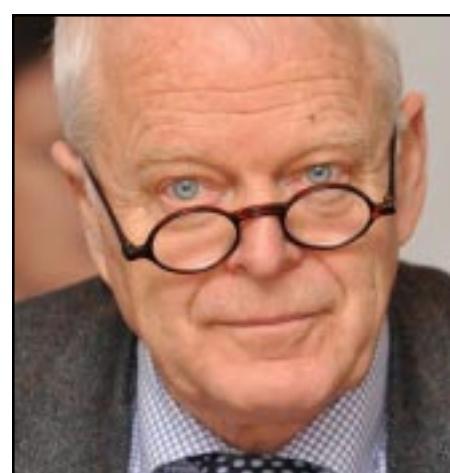
Council Of Europe Official Concerned About Jailed Armenian Oppositionists

YEREVAN -- Thomas Hammarberg, the Council of Europe's commissioner for human rights, expressed concern about the continuing imprisonment of Armenian opposition members on Tuesday as he began a fact-finding visit to Yerevan.

Hammarberg held separate meetings with Defense Minister Seyran Ohanian, opposition leader Levon Ter-Petrosian, human rights campaigners and representatives of Armenia's leading media associations on the first day of the three-day trip.

Hammarberg's discussions were focused on the Armenian authorities' human rights record and, in particular, their compliance with resolutions adopted by the Council of Europe's Parliamentary Assembly (PACE) following their 2008 post-election crackdown on the Ter-Petrosian-led opposition. The PACE demanded the release of all oppositionists arrested on "seemingly artificial or politically motivated charges" and an objective inquiry into the March 2008 deadly clashes in Yerevan.

"Of course, I think it's a problem that there are still people imprisoned because of what happened in March 2008," Hammarberg told RFE/RL's Armenian service, referring to about a

Thomas Hammarberg

dozen Ter-Petrosian loyalists remaining behind bars.

Several dozen supporters of Ter-Petrosian's Armenian National Congress (HAK) demonstrated outside a Yerevan hotel where the Council of Europe official spoke with local human rights activists. Holding banners and chanting "Freedom!" they demanded that the Council of Europe exert stronger pressure on Yerevan.

"We want our brother Hammarberg, if he is our brother, to demand legitimate governance from these authorities in accordance with principles accepted in Europe," said one protester.

Thousands Gather in Istanbul to Commemorate Slain Journalist Hrant Dink

ISTANBUL -- Thousands of people gathered Wednesday to commemorate slain journalist Hrant Dink in front of the Istanbul office building where he was assassinated four years ago, an event that united a diverse and colorful coalition.

Crowds have gathered on the same spot each year since Jan. 19, 2007, when the Armenian-Turkish newspaper editor was shot in the back by confessed triggerman Ogün Samast. Thousands of people came together that day as photographers were still taking shots of his body, lying in the street covered with newspapers.

Four years later, they united under the same slogan – "We are all Hrant, We are all Armenians" – as at the original gathering, and with the same demands for the justice they say has been denied.

"We know the ones who did it, the ones who made them do it and the ones who covered it up are in the state," journalist Bülent Aydin said to the crowd assembled on a sunny win-

ter day in Istanbul's Osmanbey district. "Let the ones who said 'kill' be put to trial."

Though last year's commemoration drew limited participation due to snow, a larger crowd joined this year's event, with one group gathering at Taksim Square and another in the Sisli district. Both marched to Osmanbey and the office of the weekly newspaper Agos, founded by Dink and published in Armenian and Turkish. By 2 p.m. the street was closed to traffic. Flowers and pictures in a heart-shaped wreath were laid at the spot where Dink was shot. At 3 p.m., the time of the assassination, the crowd was called to silence and a recording was played of Dink's voice talking about the Armenians of Anatolia. Many in the crowd could not hold back their tears.

During the commemoration ceremony, people handed out banners reading, "There has been no Hrant/prosecutor/state/Parliament for four

Continued on page 3

Al Pacino Wins the Golden Globe for Portraying Dr Jack Kevorkian

LOS ANGELES -- Al Pacino went for a win at the Golden Globe Awards 2011 for his title role in You Don't Know Jack.

The veteran movie star won as the best actor in a series, miniseries, or motion picture made for television, taking the trophy from Idris Elba, Ian McShane, Dennis Quaid, and Edgar Ramirez.

His role as Jack Kevorkian was a demanding one, garnering Al Pacino accolades as best actor in the same category at the Emmy Awards last fall.

In Barry Levinson film You Don't Know Jack Al Pacino played the role of the main character, Armenian doctor Jack Kevorkian, a supporter of "humane death," euthanasia. Kevorkian's ancestors had experienced the Armenian Genocide in the Ottoman Empire,

Al Pacino and Jack Kevorkian

which had a deep impact on formation of doctor's individuality and his perception of life. The film is based on real facts.

"For me, it was very difficult to play a real, not invented character," Al Pacino said at the awarding ceremony.

Mehmat Yildiz Acknowledgment of Armenian Genocide Major Victory in Germany

As we have reported in Massis Weekly last week Turkish-German political figure was forced to recognize the Armenian Genocide so that he can win the nomination of The Left party in Hamburg State Parliament. Following more details about this news story

Mehmet Yildiz

The socialist-leaning opposition party, Die Linke (The Left), entered the Hamburg state parliament for the first time in August 2008. One of their eight elected representatives was Mehmet Yildiz, an immigrant from Turkey. A week before the election, candidate Yildiz was asked if he considered the [World War I period] crimes against Armenians as genocide. The question was published on a website, where citizens could ask politicians questions and they could answer. Yildiz left the question on genocide unanswered. Almost three years have passed since then.

After the coalition government of Christian Democrats and Greens ended prematurely at the close of 2010, a new election for Hamburg was scheduled for February 20, 2011. In August, it became known that the Turkish representative intended to run for re-election. Toros Sarian, the Hamburg-based publisher of the online magazine, Hayastaninfo.net, who had posed the question back in 2008, repeated his question on December 16, 2010 and demanded a clear answer.

In early January, Sarian decided to run as an independent candidate against Yildiz, during the party congress on January 8-9, 2011. At the same time, the refusal of the represen-

tative to acknowledge the genocide was criticized on the internet. The growing pressure finally led to Yildiz's decision on January 7, — that is, a day before the party congress opened, — to issue a statement reflecting his position on the internet. In it, he wrote: "The crime of the Ottoman Empire against the Armenians in 1915 during the imperialist First World War is a dark chapter in Turkey's history. In my understanding, Armenians were victims of state terror and were forced to endure great suffering. I am very shocked by this great suffering and condemn the state-organized violence and massacres against the Armenians and their systematic expulsion from Anatolia. For me it was ethnic cleansing, which should be clearly condemned." The crime was thus not classified as genocide.

Some groups and associations issued a call to the delegates at the party congress. It mentioned that earlier during the election for the Berlin parliament, a well-known Turkish genocide denier had been elected as a candidate of the Left Party. The appeal called on the party not to accept anyone in its ranks who did not recognize the genocide. On January 8, young members of the Armenian community in Hamburg distributed this leaflet to

Toros Sarian

the delegates of the party congress. Two prominent members of the party leadership from Berlin, who were guests at the Hamburg congress, also received the leaflet.

The groups and associations who signed the call announced in its conclusion that they would launch protests in the event Yildiz was to continue to refuse to recognize the genocide. It was recalled that there had been a campaign back at the end of 2006 against genocide denier Haki Keskin. At that time, the leadership of the party's Bundestag faction came under considerable public pressure.

On January 9, 2011, the candidates for the February 20 election were nominated. In his speech, independent candidate Sarian criticized the Turkish candidate Yildiz for refusing to acknowledge the genocide. The combination of the leaflet distribution a day earlier and Sarian's speech led to the desired result: Yildiz, who two days earlier did not want to speak of genocide, declared before television cameras, Turkish journalists, and the delegates, that he and his party did recognize the genocide against the Armenians.

Apparently, significant pressure had been brought to bear on him by the party leadership, for, how could one otherwise explain such a sudden change of heart? For three years he had remained silent, then, a day before the party congress, he had issued a statement in which he avoided the use of the

term genocide. This apparently was not sufficient for the party leadership. They then prevailed on him to give a clear answer to the genocide question. Only in this way could the feared protests of the Armenians be averted.

A day after the party congress had ended, a report appeared in the big Turkish daily newspaper, *Sabah*. In it, one could read that Mehmet Yildiz had recognized the genocide. The newspaper also carried this surprising statement by Yildiz: "Germany has acknowledged the Second World War elimination of the Jews and has made reparations. If the genocide against the Armenians is proven, then Turkey will also have to be punished" (*Sabah*, January 10, 2011).

For the first time, a Turkish politician abroad has acknowledged that Turkey must make reparations to the descendants of the survivors of the crime, just as Germany had done in the case of the Jews. In letters to the editor, his position came under heavy criticism. One reader wrote: "If that's what he believes, then he should pay the Armenians the required reparations out of his own pocket!"

The well-known Turkish newspapers *Hürriyet* and *Cumhuriyet* also carried the news that Mehmet Yildiz had recognized the genocide. Some Turkish media merely reported on the nomination of the Turkish candidate at the party congress. They did not go into the statement he had made about genocide.

Armenian Environmentalists Up In Arms Against Mining Project in Kapan

YEREVAN -- Armenia's leading environment protection groups expressed serious concern on Monday over the possible launch of another large-scale mining project which they said would not only destroy more green spaces but also pollute a major Armenian town.

The Canadian-owned company Deno Gold Mining is reportedly planning to mine molybdenum and other non-ferrous metals just outside Kapan, the capital of the southeastern Syunik province bordering Iran.

Until now, the company's license has been for "closed" mining, a more expensive method, but one that reduces environmental risks.

Area residents worry, however, that the company will take to the more expedient means of using surface explosives, releasing harmful particles.

Local officials say it is ready to

invest \$50 million in developing the deposit, containing an estimated 12.4 million tons of metals, through open-pit operations. They admit that a part of the forests surrounding the town would be destroyed as a result.

In a recent interview with RFE/RL's Armenian service, Kapan's Mayor Atayan said at least 6,000 trees growing there would have to be cut down.

Environmentalists believe that the real number would be much higher. Speaking at a joint news conference, they said open-pit operations would also inevitably involve emissions of heavy metals and other toxic substances into air, soil and water reservoirs.

"The project carries big risks for the health and lives of the local population," said Inga Zarafian, chairwoman of the Ecolur non-governmental organization.

Zarafian argued that the ecological situation in the area, which is home to

several mines and ore-processing plants, is already alarming. Citing a past study commissioned by the Armenian National Academy of Sciences, she said the contamination level of local environment exceeds safety limits several-fold.

This has been taking a heavy toll on the health of Syunik residents, she said. "We have seen children with black teeth or no teeth at all," added the activist.

"We are losing Syunik. Very soon we will have no healthy residents left in that area," claimed Silva Adamian of the Public Ecological Alliance, a coalition of several dozen Armenian NGOs.

Adamian said the alliance plans to launch an appeal to Deno Gold Mining's

Canadian parent company, Dundee Precious Metals, and even the government of Canada. It will also urge the European Bank for Reconstruction and Development not to finance the project.

The Armenian authorities have a long track record of usually siding with the domestic mining industry, mostly dominated by foreign investors, in its disputes with environment protection groups.

Armenia's Achille's Heel

By Hakob Badalyan

The Central Intelligence Agency of the United States released the GDPs of Armenia and Azerbaijan. If the GDP per person in Armenia is 5 800 dollar, in Azerbaijan it is 11 000. Even a child would understand that the difference is due to oil and gas resources. However, the fact is that Azerbaijan is registering faster growth than Armenia.

The main danger is that Azerbaijan can gain more weight in the world, become stronger and one day get a super power's permission to start a war and to win since it is more powerful than Armenia is. Or one day, this permission can be due to other factors, and in this case Armenia will be unable to resist, because modern war is determined by economic potential of the parties.

To say that this danger is absolute would be wrong. Not always the statistically stronger side wins a war. Moreover, in Karabakh war, Azerbaijan's economy was not less than now. But Azerbaijan lost. And the reason was not only the Armenian spirit, it surely exists but you cannot win only thanks to this factor.

Merely, Armenia and Karabakh turned out to be more consistent and adequate to the world system of values. They managed to use efficiently few advantages available and eliminated the economic advantage of

Azerbaijan by adhering to modern values even during the war.

Now times are different, Armenia and Karabakh are different. Now international reports give similar assessments to Karabakh as to Azerbaijan, and Armenia only responds in the traditional framework of a "global treachery" against Armenia. This attitude of Armenia and not Azerbaijan's GDP is the greatest danger. Armenia and Karabakh ceased to be adequate to real life and global developments.

Quite different values are generated in the real life, "national, patriotic" concepts are speculated trying to deprive the society of the possibility to think and create, trying to centralize public resources in the hands of few people considering any activity against this a treachery against the nation and the state.

Right under such conditions, Azerbaijan's economic advantage becomes dangerous. While for the Armenian "elite" this economic advantage becomes a regular reason to deepen those conditions. Recording evident statistical advantage over our country, the "elite" does not think that it will disappear only if a liberal and wide field for expressing the potential of citizens is created, but it only tries to speculate those statistics decreasing the limits of the creative freedom.

This is the Achilles' heel of the modern Armenia.

Thousands Gather in Istanbul

Continued from page 1

years." Relatives of slain intellectuals, journalists, artists and other victims of hate campaigns such as the one Dink had been subjected to before his death came to show their support. "We have gathered here for the fourth time, as a big family. We are relatives now," Nükhet İpekçi, the daughter of assassinated journalist Abdi İpekçi, told the crowd. "As our sister Rakel [Dink, Hrant's widow] said, they made us relatives in suffering."

Prior to dissembling, the crowd was asked to show up at the next hearing of the murder case in February and to join the torch-lit march from Taksim Square to Tünel Square at 7 p.m. Police with tear gas and riot shields were on high alert during the afternoon event, but the commemoration ended without incident.

The Dink family has made a new plea for police and gendarmerie officials

who were left outside the scope of the investigation to be questioned in light of the recent European Court of Human Rights decision finding Turkey guilty of not protecting Dink and his freedom of speech, and not properly investigating civil servants suspected of either neglect or direct involvement in the murder.

"The state needs to put itself on trial and it does not. It is that simple," Ümit Kivanç, a journalist, director and member of the "Friends of Hrant Dink Platform" told the *Hürriyet Daily News & Economic Review*.

"[Every demand] is being denied. Nobody who needs to be questioned has been. There are people who are still on duty. This [murder] has gone into the record as done by the state," Kivanç said, adding that even an ordinary citizen is able to explain how the murder process developed but that does not matter to the court or to the state. "They do not care," he said.

Today's Zaman:

Hrant Dink and Gabrielle Giffords

By Andrew Finkel

The bullet that went through the brain of US Congresswoman Gabrielle Giffords appears to have penetrated the consciousness of American political commentators and helped rouse the political establishment from their own self-induced coma.

No one questions that the assailant is mentally unhinged. The question is whether the madness and vitriol brewed in his veins was not stimulated by the viciousness of the political discourse in his country.

Next week marks the fourth anniversary of the assassination of the Armenian newspaper editor Hrant Dink. As in the Tucson shooting, the perpetrator was soon caught, although unlike in even a deep red state like Arizona, the apprehending officers did line up to have their photograph taken with the youth they regarded to be a hero. And, as in America, much debate ensued over whether the assassination was the work of one warped psyche or the product of an atmosphere of hate. There are differences, however. In the case of Congresswoman Giffords people might describe the atrocity as something waiting to happen. In the case of editor Dink, it seems increasingly as if it were an atrocity which the authorities wanted to happen.

The Dink family's lawyer, Fethiye Cetin, has produced a fourth year report on his death which documents, with chilling and detached detail, the conduct of individuals in public employ who appear to have systematically targeted the editor for public vilification and then stood with their hands in their pockets while the seeds

of hatred took root and nationalist thugs sought to punish Hrant Dink for imagined offenses to their creed. Ms Giffords proved tragically prophetic in condemning as incitement acts like the map posted by Sarah Palin's team which had Giffords' Tucson electoral district in the crosshairs of a rifle sight. Such acts 'have consequences,' she said at the time.

The far more deliberate targeting of Hrant Dink also had consequences. And it is becoming increasingly clear that his being singled out was not a bit of rhetorical excess, but part of a deliberate strategy to provoke violence. In 2004 the editor was interviewed by the deputy governor of Istanbul about an article in which he identified Ataturk's adopted daughter, the aviator and nationalist heroine Sabiha Gokcen, as an Armenian orphaned in 1915. Present at the interview were intelligence officers who were subsequently indicted in the Ergenekon trials. Before his death, Hrant Dink wrote of being deliberately targeted and yet four years after his body hit the pavement outside his office, prosecutors are still looking the other way, trying not to connect the dots. Even those who want to see Ergenekon succeed in discrediting the military's opposition to the government, and who have been busy constructing a flow chart of ever elaborate conspiracies, are reluctant to notice the impunity with which Hrant Dink's death was engineered. At the moment what seems to unite the two sides of the Kulturkampf in Turkey is the desire to turn a blind eye. What should unite them is a sense of justice.

"Today's Zaman" daily.

Turkish-Armenian Rapprochement 'Destroyed'

Continued from page 1

cient moral and legal grounds" to do that. He singled out successive Armenian governments' readiness to improve bilateral ties without Turkish recognition of the World War One-era massacres in the Ottoman Empire as genocide.

The Armenian leader emphasized the fact that the Cypriot parliament was one of the first legislatures to pass in 1982 a resolution recognizing the genocide. He went to express his country's solidarity with the Greek Cypriots in their decades-long conflict with the Turks.

"Armenia has never accepted and will never accept any attempt to parti-

tion brotherly Cyprus," Sarkisian declared. "We have never come and will never come to terms with the occupation of this friendly country's north."

"Armenians and Cypriots are not only friends and brothers but also natural allies, and we are faithful to that alliance," he said.

A joint declaration issued with Cyprus President Dimitris Christofias after their talks in Nicosia, Sarkisian likewise hailed the Greek Cypriots' "creative approach" to the conflict's resolution and faulted Turkey for "not duly responding to these steps." Official Nicosia, for its part, praised Armenia's "constructive efforts" to settle the Karabakh conflict.

Jubilee Celebration of Rev. Vertanes Kalayjian's Ordination to the Priesthood

WASHINGTON, DC -- The 50th Anniversary of Ordination of Rev. Father Vertanes Kalayjian, Archpriest, will be celebrated under the auspices of the His Eminence Abp. Khajag Barsamian, Primate of the Diocese of the Armenian Church (Eastern).

A reception, banquet and program will take place on Saturday, February 12, 2011, at the Leisure World Banquet Hall in Silver Spring, Maryland beginning at 6:00 PM. The program will include testimonials, musical selections and recitations. A video will highlight the life and pastoral work of Fr. Kalayjian, Pastor Emeritus, of St. Mary Armenian Church, Washington, D.C.

Rev. Kalayjian has been a leader in the Armenian Church, having served as Pastor of St. Mary Armenian Church for over thirty years. He has served on the Diocesan Council of the Diocese of the Armenian Church of America, represented the Church to religious and ecumenical groups, led Church outreach to Armenia for youth camps and

those in need through HAVAD, served on the faculty of St. James Armenian Seminary and in many ways contributed to the life of the Church.

Proceeds of this event will go towards the Fr. Vertanes Kalayjian Endowment Fund (ACEF) for Christian and Armenian Cultural Education. For more information about this celebration, please call (301) 792-2675.

AMAA Child and Orphan Care 20th Anniversary Luncheon and Fashion Show

Co-chairs for the luncheon, Mrs. Sandy Bedrossian and Mrs. Maro Yacoubian

BEVERLY HILLS -- All preparations are underway for the AMAA Child and Orphan Care Luncheon and Fashion Show, scheduled for Saturday, March 19, 2011 at the Beverly Hills Hotel! And what a fabulous way to celebrate the 20th Anniversary of the Child and Orphan Care Committee! For the past two decades, the AMAA has provided countless families and children with much needed care and financial support, from providing help to over 20 kindergartens to facilitating over 4,000 scholarships in both Armenia and Karabagh, to creating summer and day camps for more than 6,000 children and teenagers, as well as launching many art and sports programs.

This year's fashion show and luncheon, produced by Nordstrom and spearheaded by co-chairs Sandy Bedrosian and Maro Yacoubian, is sure to be a hit! The fashion show itself is being organized by Marilyn Bezdkian and Ani Zakari. "So many young models are so very excited to be a part of this anniversary celebration" said Marilyn, who along with Ani, will be

working to coordinate the models for fittings and practices and working one on one with the Nordstrom representatives in the selection of the beautiful fashions to be displayed on March 19th. "The atmosphere this year is so vibrant....The 20th Anniversary of our Committee has energized everyone....I know the show is going to be absolutely fabulous" said Ani.

The Silent Auction this anniversary year will also be spectacular, with many priceless items such as authentic works of art, original works of craftsmanship from Armenia, breathtaking crystal and porcelain pieces, from Lalique to Baccarat, stunning jewelry pieces, gift baskets galore, weekend getaways that will leave the lucky winner breathless, golf packages, sports' events, spa packages, not to mention tickets to sold out venues! Christina Jabarian, this year's Silent Auction chair, is so very excited with the absolutely astounding items coming in from donors. "We have been doing this consistently for the past 20 years and I am so touched by

Kashkashian, De Saram to Perform at Dilijan Chamber Music Series Concert

LOS ANGELES -- World-renowned musicians violist Kim Kashkashian and cellist Rohan de Saram will make their highly anticipated return to the Dilijan Series for a concert on Sunday January 23rd at Zipper Hall in downtown Los Angeles. LA Times' Mark Swed wrote about their inaugural performance two years ago: "...The concert was, in fact, a major chamber music happening, a program of superbly performed, profound and universal ... music." Kashkashian and De Saram will be joined on stage by remarkable composer and pianist Artur Avanesov (Armenia), and the Series' Artistic Director, violinist Movses Pogossian, in a program of masterworks by Mansurian, Kodaly, Schoenberg, and Mozart.

Critically acclaimed for its innovative programming and high artistic quality, the Dilijan Series' Sixth Season presents a record seven world premieres, and features renowned musicians of international caliber. From the remaining programs of the season, the thought-

provoking March 20th program pairs George Crumb's iconic Vietnam War-inspired "Black Angels" with premiere of "Tagh of Angels" Triptych by Stepan Rostomyan; Grammy-nominated soprano Tony Arnold also performs Crumb's Madrigals. The final concert on April 17th, in commemoration of the Armenian Genocide, closes the season with Beethoven's late masterpiece, String Quartet, Op. 132, performed by the Los Angeles Philharmonic Principal musicians Carrie Dennis (viola) and Peter Stumpf (cello), and violinists Varty Manouelian and Movses Pogossian.

Founded in 2005 by members of the Glendale-based Lark Musical Society, the Dilijan Series is dedicated to promoting Armenian chamber music and culture, as well as showcasing masterpieces of Western classical music. Tickets are available by calling (818) 572-5438, at the door, and also online at <http://dilijan.larkmusicalsociety.com/tickets.php>.

Taner Akçam to Speak at NAASR About Forced Assimilation and the Armenian Genocide

Dr. Taner Akçam, the Robert Aram and Marianne Kaloosdian and Stephen and Marian Mugar Professor of Modern Armenian History and Armenian Genocide Studies at Clark University, will give a lecture entitled "Forced Assimilation As a Structural Component of the Armenian Genocide," a presentation of research in progress, on Thursday, February 3, 2011, at 8:00 p.m., at the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) Center, 395 Concord Ave., Belmont, MA.

Recent genocide scholarship has rediscovered the vital work of Raphael Lemkin—not only as a legal scholar but also as an historian and social scientist. His unpublished autobiography and work on the history of genocide have given new inspirations and ideas to a new generation of scholars to rethink and reevaluate existing scholarship.

Lemkin wrote: "Genocide has two phases: one, destruction of the national pattern of the oppressed group; the other, the imposition of the national pattern of the oppressor." Taner Akçam argues that this "the second phase" can take many different forms, but without doubt, assimilation is among the most effective ways to achieve the desired result.

According to Akçam, because similarity to the Holocaust has tended to be the yardstick against which oc-

our donors' responsiveness and at the same time, so very proud of what this awesome committee has been able to accomplish in the past 20 years" said Christina, while categorizing beautiful jewelry she just received for the auction. This year, the bidding is sure to be intense and passionate, driven by the motivation to give to our children in Armenia.

Maro Yacoubian informs us that child sponsorship donations are already being received as well, ex-

currences of mass violence are measured, in the Armenian case some of the most significant structural components of the Armenian Genocide, such as religious conversion or the forced assimilation of Armenian children into Muslim households, have been ignored or deemphasized because they played no role in the annihilation of the Jews in Europe.

Following Lemkin and, more importantly, based on newly-revealed documents from the Ottoman archives, Akçam argues that assimilation in fact was a structural element in the genocidal process and calls for analysis and a reassessment of the methods and motivations of this aspect of the Armenian Genocide.

Taner Akçam was born in Ardahan province, Turkey, in 1953. He is the author of ten scholarly works of history and sociology, including *From Empire To Republic: Turkish Nationalism and the Armenian Genocide* and *A Shameful Act: the Armenian Genocide and Turkish Responsibility*, as well as numerous articles in Turkish, German, and English.

Admission to the event is free. More information about the lecture is available by calling 617-489-1610, faxing 617-484-1759, e-mailing hq@naasr.org, or writing to NAASR, 395 Concord Ave., Belmont, MA 02478.

plaining that "although we continue to live in difficult economic times, and are at times frightened by what may be around the corner, realizing that the children in Armenia are also frightened is encouraging donations to come in so that we can reassure them we are here for them and we will not forget them".

All of the funds raised go directly to the benefit of needy children

For reservations or further information, please contact Arsine Phillips at (213) 509-4337.

ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԱԶԱԶԵԱՆԻ ԱՆՄԱՐ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մի կադնի էլ խոնարհուեց: Նա բողեց հարուստ մշակութային ժառանգութիւն: Ապրելով ե՛ւ սփիւրում, ե՛ւ Հայաստանում, լաւ ճանաչեց հայ ժողովրդի երկու թերթը, արժանիօրէն զնահատեց նրանց նուիրուածութիւնը հայրենիքին: 2001 թուականից կլենտելումիր դուստրի՝ Թերեզ Հայրապետանի հրատարակած «Առաջատար» ամսագրի պատուաւոր խմբագիրն էր, որի էջերումեւ իր բոլոր գրուածքներում հայրենասիրութեամբ էր տոգորում ընթերցողներին:

Բազմարիւ գրեթե ու բարգմանական գործերի հեղինակ՝ գրող Ստեփան Ալաջազեանը ծնուել է Սիրիայի Հալէպ քաղաքում 1924 թ. Յունուարի 3-ին, Խորհրդային Հայաստան է ներգաղթել 1946 թ., իսկ 1991 թ. տեղափոխուել է Ա.Ս.Ն.-ի Գալիֆորնիա նահանգի Կլենտէլ Քաղաքը, որտեղ կնելեց իր մահկանացուն 2010 թ. Դեկտեմբերի 22-ին:

Իր նկուն դիւանագիտութեամբ նա դիմացաւ ստալինեան դարաշրջանի նեշումներին եւ աշխատասիրութեան շնորհիւ Խորհրդային Հայաստանում վարեց կարեւոր պաշտօներ, դիմացաւ խիստ զրաբնութեանը՝ գրելով ու հրատարակելով հայրենասիրական բազմարիւ գրեթե, որոնց մով գրականութեան ասպարեզում դարձաւ յայտնի հեղինակութիւն, սիրուեց երիտասարդութեան ու ժողովրդի կողմից: Նրա որոշ գործեր բարգմանուել են բազմարիւ լեզուներով:

Գրողը կլենտէլում նոր եռանդով սկսեց մէկը միւսի ետեւից հրատարակել իր Երեւանում Ժամանակին գաղտնագրուած օրագրային հետաքրիր յուշերը՝ արժանանալով ընթերցողի շերմ ընդունելութեանը:

Մեծ գրողի մահուան կապակցութեամբ խորին ցաւակցութիւն եմ յայտնում հարազատներին ու կիսում նրանց վիշտը: Յիշտակն արդարոց, օրինութեամբ եղիցի:

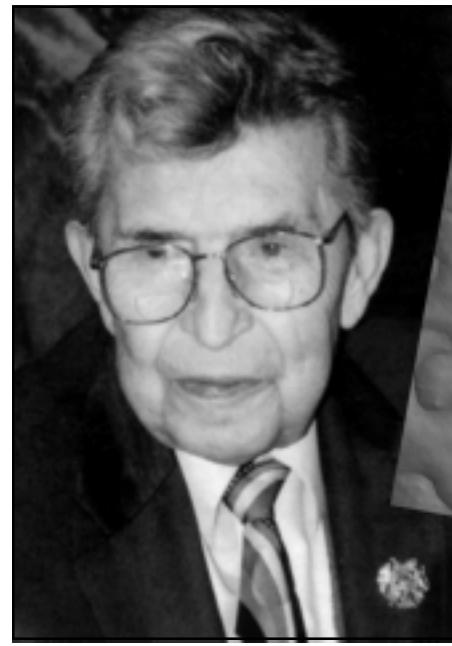
Ստեփան Ալաջազեանի 85-ամեակի առքիւ գրուած յօդուածս, որն ընդգրկուած է այդ առիրով հրատարակուած յորելինական ալրումում, բող լինի նրա յիշտակին նուիրուած իմ սրտի խօսքը փոխան դամբանականի:

**ԱՆԽՈՆԶ ՈՒ ԼԱՅՆԱԽՈՅ ՄՏԱՒՐԱԿԱՆԸ
ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԱԶԱԶԵԱՆԻ 85-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ**

Հեշտ չի գրել Ստեփան Ալաջազեանի մասին, որն իր 85 տարիների կեանքի ճանապարհին որպէս մարդ ճեւալորուել է ափիւռքում, թրծուել է Խորհրդային Հայաստանում՝ պատասխանատու պաշտօններ վարելով այնտեղ, լաւ է ճանաչուած հայ ժողովրդի երկու հատուածին, ըմբռնում է նրա գոյութեան ու գոյատեւելու կարեւութիւնը իր պետականութիւնով:

Մենք ծանօթացանք Հոս Անձելոսում: Բայց նրան ճանաչեցի ու գնահատեցի երեւանում, նրա «Եղեգները Զիսոնարհուեցին» վէ-

պը կարդալուց յետոյ, որ դարձաւ երիտասարդութեան ազգային ոգեշնչման աղբեկը: Տեղահանութիւն-կոտորած տեսած եւ 1946-48 թթ. Հայաստան ներգաղթած հայերը հպարտացան ու բարձր գնահատեցին նրա՝ տուեալ վէպով նրանց կեանքի ընթացքն ու հերոսական պայքարը հմտորէն վերարտադրելը, որովհետեւ ինքը կազմում էր նաեւ նրանց մի մասնիկը եւ ուզում էր ապագայ հայ սերնդի մէջ դրոշմել այդ յիշութիւնը՝ Հայրենիքը կանգուն պահելու, անկախ հանգամանքներից ու նրա թերութիւններից:

քաղցր կեանքը՝ «Ես պիտի ապրեմ»:

Իր հունձի արդիւնքում նա արժանացել է բազմաթիւ տիտղոսների ու շքանշանների, որոնք անխօս վկայութիւններն են իր երկարաժեաց վաստակի:

Մեր մտերմական հանդիպումներից մէկի ժամանակ իր տանը, նա ինձ նույիրեց «Լուսաւորեալ խորաններ» յուշագրութիւնը՝ մակագրութեամբ՝ «Խոսքերս՝ յետոյ»: Այդ պահին չմքոնեցի իմաստը, բայց հետագայ տարիներին կարծէք թէ պարզուեց ինձ համար այդ՝ իմ հասկացողութեամբ: Նա հեռատես լինելով օրագիր էր պահել, ժամանակագրական նօթագրութիւն կատարել նրա մէջ եւ պահել իմաստ գաղտնի (սրա իմաստը աւելի լաւ կը հասկանան այն ժամանակ Հայաստանում ապրածները), որոնք «շունչ առնելով» Հոս Անձելոսում, գարձան՝ «Լուսաւորեալ խորաններ», «... Եւ Ատրուշաններ», «Ճամբեզըրի վրայ» փաստագրական արժէքաւոր ստեղծագործութիւններ: Նա իր ժողովրդի ցաւերի ու հոգսերի հետ է եւ սփիւռքի փրկութիւնը տեսնում է լուրջ կազմակերպուած հայրենադարձութեան մէջ...:

Չնայած աննախանձելի առողջական վիճակին, նա շարունակում է ստեղծագործել երիտասարդական աւելնով, մշակութը համարելով հայ ժողովրդի գոյատեւման երաշխիքը: Նրան ոգեւորողը կողակիցն է՝ Մեղան՝ իր մշտական պահապան հրեշտակը, որ մէծ լումա ունի գրողի յաջողութեան գործում, ինչպէս նաեւ զաւակներն ու հարազատները:

Սիրելի ընկեր, չորսհաւուր եմ քեզ քո 85-ամեակի առթիվ, ցանկանում եմ քաջանակ առջութեամբ կատարել «Անառագաստ նաւակներ»-ը, հոգեբանական ապրումներով, խոհական ու փիլիսոփայական մտիւներով մի գրուածք, որ կարդալիս, ընթերցողը գրողի հետ քայլում է մինչեւ մահ եւ վերադառնութեան դէպի:

Անկեղծ սիրով՝
Վահան Բահարեան,
երազակագիր-գրող

Vinyl Windows & Patio Doors

The LAST estimate you'll ever need!

D.W.P. REBATES

Payments as low as \$45.00 per month!

SHOW ROOM
located at 16735 Saticoy St.
Van Nuys, Ca 91406

Holiday Specials
8 Premium Vinyl Windows Installed For \$ 2,995 *

Serving Los Angeles, Ventura, Orange, And San Bernardino Counties

American Reliable Windows Inc.
818 787-1101

**Ask representative for details.
Limited Time Offer**

Our Windows Qualify For the \$1500 Federal Tax Credit

Our Success Depends on your Satisfaction

BETTER BUSINESS BUREAU

12 MONTHS NO PAYMENTS NO INTEREST SAME AS CASH (OAC)

AmericanReliableWindows.com

ՀՐԳԵՊԱՐԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱԸ ՆԵՐՔՈՅ

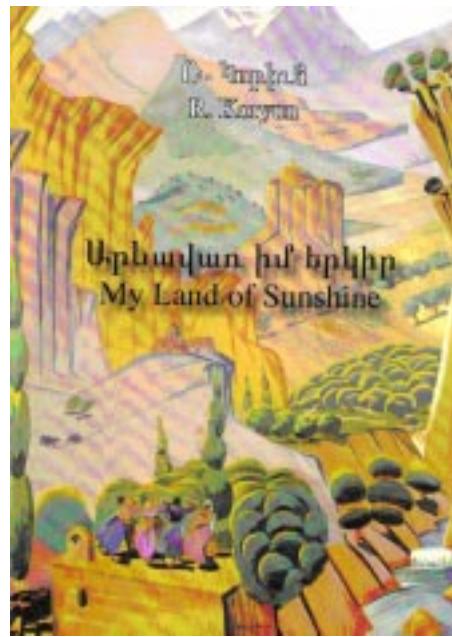
ԶԱՆԻՔԵԿ ԶԱՆԻՔԵԿԱՆ (ԿՈՇԵՑԻ)

Ուուրէն Կորիւսի՝ «Արեւալառ իմ երկիր» գիրքը ընթերցելիս, նախ շտապէմ ասէլ, թէ հեղինակի գրչակից ընկեր՝ Գարուշ Հարեանցի՝ «Յորդոր» խօսքի բարերար ազդեցութեան ներքոյ, երբ ասում է, թէ՝ «Հեղինակի պարագայում անկարող եղաց շրջանցել նրա տեսակը, որովհետեւ Մեծն Ռաֆֆու աւանդներին հաւատարիմ կեցւածք որդեգրած, ազգային, արձակագիր անձնաւորութիւն է», կարծես ինչ որ չափով «յորդոր» էր նաեւ ընթերցողինս, որ ջանամ առաւել յարգալից մօտեցում ցուցաբերել մտովի ընկերակից լինել մարդասէր հեղինակին, ծանօթ, թէ անծանօթ օջախներ մտնել-ենելիս՝ նոյնիսկ հիւրասիրուելիս՝ հայ մամիկների եփած կերակուրների համն ըմբոշինել, եւ ինչու ոչ՝ նաեւ ես եմ կշտանում...

Նախ՝ «Ամանորը բարձունքում» առաջին պատմուածքն է: Պիտի ասեմ, որ գոնբացը չարած, երեւի ինձ նման շատերը կը մտածեն, թէ սովորական նկարագրութիւններ կը լինեն, թէ կուգ բացօթեաց ձիւնուած հագուստով եղեւնի-տօնածառից վար իջնող վայելումներ, բայց արի եւ տես, որ հեղինակը կայտառ երեխաների ճուղիւնը ըմբոշինելիս անգամ՝ մարդածարիկութեան երազանք անող աչքը չի քնում... հենց ու հենց որոնող գտնում է խօսքի ճամբով 40 տարով բաժանուած ընկերոջը... ու յառնում է մի ողջ պատմութիւն: Հրանդը իրանահայութեան շրջապատից հեռանում է, անդամուած հայրենիք, ամուսնում, երեխաներ ունենում, նոյնը եւ՝ հեղինակն է տեղում՝ պատուաւոր ուստցչի պարտականութիւն իրականացնում, բայց միեւնոյն բախտի խաղի մեղքով յայտնուել են Ամերիկայում...

Սակայն երկուստէք միեւնոյն ցաւը շալակներին կրելով են արտայայտում՝ «թէ մեր նման չունեւոր Սփիտքահայր էսօրուայ պայծաններում ինչպէս կարող է առանց աշխատանքի այնտեղ ապրել, հա՞յ, էս պարագայում թող ունեւորները գնան, թէ իրենք ապրեն, եւ թէ ուրիշներին էլ ապրեցնեն»...

Արդարեւ որտեղից եւ ո՞ւր... 40 տարով բաժանուած ընկերները այս նորովի ամանորն են գտել ու հետն էլ ցաւն է վերանորոգում: Այս՝ գալիք բերող ամանորը առաջ է վազում, եւ ամէն քայլում՝ ձիւնածածկ բարձունքը մի նոր անակնկալ է հրամցնում, երբ անտառում՝ գամփու շունք է դիմում, ապա ամանորը առաջ է վազում, եւ հեղինակը արագ կորդնորոշում է եւ նախայարձակ լինելու իր դասն է տալիս: Ասել է, թէ՝ օրհնելի է մարդկանց միջնորդութիւն-մտերմութիւն: Այսպիսին է բանը եւ Ռուբէնը, իրոք, գլուխ ցաւացնելուց հետո մնալով է բացօթեայ իր օջախ-վրանից մտովի դուրս ու ներս անում, նոյնիսկ կաղանդչեքը բաժանելիս անգամ փիլիսոփայում է՝ հայ ընտանիքի յարատեւութիւնը. «Մէկ բարձով ծերանաք» մաղթանքն է... ինչպէս նաեւ՝

մեծից մամբան շարունակելիս՝ «Քամու բերածը՝ քամին կը տանի» պատմուածքով 80 ամեայ շրջանցած մարդուս ձեռքը բոնած կազինո է տանում, անշուշտ, իր իմացածը խառնում, կիսում, որ անփորձներին համոզի, թէ խաղամոլութեածք չէչ մէկը դրամ չի շահել... Անգամ թէ հազարաւորներից մէկն էլ շահի, միեւնոյն է՝ քամին տանելու է...

«Զէ՛, այսպէս չի կարելի», խօսքն ինձ եմ ասում, թէ 270 էջում ափուուած Ռուրէն Կորիւնի անկեղծու համոզիչ ապրումներն են եւ տակաւին երրորդ «տան» զուռն եմ բացել՝ «Արեւամբ ազատագրւածը յիշատակն է բիւրաւոր նահատակների», բայց կարծում եմ, որ սրանից գէնը անցնելու-չանցնելու պայմանը նախընտրելի համարելով մնամ, որպէս հնձւոր եւ հաւատամ, որ փէշս սրատու ցորենով է լցուելու: Խակ մինչ այդ, ասացի, որ այս երրորդ պատմուածքի ներաշխարհ-տունը, ինչ արած, հայի բախտն է ու ցաւն է շատ, բայց ակնյայտ է, որ դիմագրաւ հայի ապրել-շարունակուելու երազանքը երբեւ պարտողի գիր չի ներկա-

թուում է, թէ հեղինակը իր իսկ

մտքի ճամբան շարունակելիս՝ «Քամու բերածը՝ քամին կը տանի» պատմուածքով 80 ամեայ շրջանցած մարդուս ձեռքը բոնած կազինո է տանում, անշուշտ, իր իմացածը խառնում, կիսում, որ անփորձներին համոզի, թէ խաղամոլութեածք չէչ մէկը դրամ չի շահել... Անգամ թէ հազարաւորներից մէկն էլ շահի, միեւնոյն է՝ քամին տանելու է...

«Զէ՛, այսպէս չի կարելի», խօսքն ինձ եմ ասում, թէ 270 էջում ափուուած Ռուրէն Կորիւնի անկեղծու համոզիչ ապրումներն են եւ տակաւին երրորդ «տան» զուռն եմ բացել՝ «Արեւամբ ազատագրւածը յիշատակն է բիւրաւոր նահատակների», բայց կարծում եմ եւ տակաւում, որ չի մանում Արցախի հայկական լինելը եւ ուր գտնուելը, նաեւ անունով՝ Արցախ եւ ոչ թէ՝ Ղարաբաղ յորդ լրատութեամբ հաղորդուած:

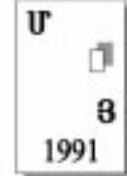
-Եղեա՛յր, ես հայոց պատմութիւն չեմ սովորեր, որպէսպի գիտնամ անոր ինչ ըլլալը... Յառնում է մի նոր ցաւ, մտահոգութիւն, քիչ յետոյ հեղինակը ընկերոջ հետ է կիսում, թէ ասենք հայերէն չկարդացող մարդու հետ հաշտուեմ, բայց արդէն 20 տարի շարունակ եւ տարբեր լեզունով լուրեր են հաղորդուում... -Հնարաւոր է, որ հայ չի եղել, կամ հենց սսում է: Այս օրերին՝ ամէն ինչ սպասելի է՝ ասում է ընկերը:

Տար-ը էջ 17

ԳԻՆԵԶՈՆԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպութեամբ՝

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ

նուիրուած՝

ՓՐՕՖ. ՌԻՋԱՐԴ ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՎԱՆԻ ՍԻՄՈՆ ՓԱՅԱՎՈՒԵՄԱՅԻ

Հեղինակած

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ» հատորին

Դատորը կը ներկայացնեն իրաւաբան Ետվարան Ետվիկին Սինասեան (անգլերէն) Փրօֆ. Օշին Զեշիշեան (հայերէն)

Ուրբար. Յունուար 21, 2011, երեկոյեան ժամը 8:00ին Պոլսահայ Միութեան «ՀՐԱԵԴ ՏԵԽՆԸ» սրահին մէջ
19726 Sherman Way, Winnetka, CA 91306

Մամրամասնութեանց համար հեռաձայնել՝ Տեք. Յովհաննես Գուլակ Աւետիմեանին (818) 800-1976 (cell)

Մուտքը Ավատ

Հիրասիրութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՅՄԱՐԻ

Պոլսահայ Միութեան Մշակութային Յանձնախումբ
Արարատ Տան Էսրիմեան Թանգարանի, NAASR
Project Save Armenian Photograph Archives |

Բացիկներու Յուցադրութիւն (հեռասփուա) Orlando Carlo Calumeno | Բացիկներու Հաւաքածոյն

100 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ՀԱՅԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԵՋ

Բացիկներու Գիրքին Յուցադրութեան մասին (անգլերէնով) տեղեկութիւններ պիտի փոխանցէ
«Պիր Չամանլար» Հրատարակատան Խմբագիր և Սկիփականատէր

ՕՍՄԱՆ ՔԷՈՐԾ

Կիրակի, Յունուար 30, 2011

Glendaleի Հանրապիին Գրադարանին մէջ կէսօրէ կոր ժամը 4:00ին
222 E. Harvard St. Glendale, CA 91205

Իսկ Ուրբար. Յունուար 28, 2011 երեկոյեան ժամը 8:00ին (բրերէնով)

Պոլսահայ Միութեան «ԳՐԻԳՈՐ և ԱԲԵՏ ՔԻՄՐՋՇԻՇԼՈՒ» սրահին մէջ
19726 Sherman Way, Winnetka, CA 91306

Մամրամասնութեանց համար հեռաձայնել՝ Տեք. Յովհաննես Գուլակ Աւետիմեանին (818) 800-1976 (cell)

Մուտքը Ավատ

Հիրասիրութիւն

Տ. Տ. ԽՈՐԵՆ Ա. ՄՈՒՐԱՏԲԵԳԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ (1873-1938)

ԴՈԿՏ. ԶԱՀԵՆ Ա. ՔՐՆՅ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ

Նախընթացք

Քասաներորդ դարուն Հայ Եկեղին եւ ազգը Տ. Տ. Խորէն Առաջին Ամենայն Հայոց Հայրապետի ծանր կորուստը կրեցին երբ Հայրապետը իր բնականին մէջ 1938 թուի Ապրիլին վախճանած գտնուեցաւ՝ խեղդամահ։ Կատարուած մեծ ոճիրը մնաց Խորէրդային կարգերու վզին՝ կրօնական հալածանքներու որպէս կնիք։ Վախի եւ հալածանքի ներքեւ Հայրապետին մարմինը չէին կրցած թաղել էջմիածնի Մայր Տաճարի հովանին ներքեւ ի շարս երանաշնորհ Հայրապետներուն։ Երջանկայիշտակ Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրով միայն Տ.Տ. Խորէն Ա Կաթողիկոսի ածիւնը հանդիսաւորապէս փոխադրուեցաւ Ս. Գայեանէի վանքի գերեզմանատունէն եւ Հայրապետական յատուկ յուղարկաւորութեամբ թաղուեցաւ Մայր Տաճարի զանգակատան ներքեւ ի շարս հանգուցեալ Հայրապետներուն։

Իորէն Ա Կաթողիկոս ծնած էր Թիֆլիս 1873 թուին: Մուրատբէգ-եան իր ուսման ընթացքը յաջողութեամբ աւարտելէ ետք Թիֆլիսի Ներսէսեան Վարժարաննէն ներս, մի քանի տարի հետեւեցաւ Զուլիցերիոյ Համալսարանի բարձրագոյն դասընթացքներուն, եւ վերադարձին Թիֆլիս՝ ուսուցչութիւն վարեց: Տ.Տ. Մշրափիչ Խրիմեան Հայրիկ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի տնօրինութեամբ ընդունուած է Մայր Աթոռ եւ 1901 թուին կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուած Սեւանայ Վանքին մէջ՝ ձեռամբ Տ. Սարգիս Եպոս. Փիլոյեանի ու դարձած միաբան Սեւանայ Վանքին:

Երիտասարդ Խորէն Վարդապետ Խրիմեան Հայրիկ Կաթողիկոսի կողքին կանգնեցաւ որպէս պաշտպան Մայր Աթոռի կալուածներուն երբ Ռուսական կայսրութիւնը զանոնք բռնի գրաւման կ'ուզէր ենթարկել: Նոր Պայտագիտի հայ համայնքին հոգեւոր առաջնորդ եղած միջոցին, 1903 թուին որպէս ըմբռուստ կայսերական հրահանգին դէմ եւ պաշտպան Կաթողիկոսին, Մուրատբէգեան Վարդապետ աքսորուած է Ռուսաստանի Արիօլ քաղաքը: Մի քանի տարի ետք Թիֆլիսի վոխարքայ Վորոնցով Դաշքովի միջնորդութեամբ ազատ արձակուելով վերադարձած է Նոր Պայտագիտ իր պաշտօնին:

Φηήωνη

Արարատեան Թեմին Տեղակալ Մայր Աթոռոյ եցա ՏՏ Խառնմէան Բ հ

Երբ Տ.Տ. Սատթէոս Բ Իզգ-
միրեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկ-
ոս ընտառուեցաւ 1909 թուին, Խո-
րէն Վարդապահ Մուրատքէգեան
Հայրապետին կողմէ Արարատեան
Թեմին Փոխանորդ կարգուեցաւ, եւ
տարի մը ետք Սեպտեմբերին եպիս-
կոպոս Ճեռնազգուեցաւ ինը հոգե-
ւորականներու հետ միասին: Մատ-
թէոս Կաթողիկոսի գահակալու-
թիւնը կարճ տեւած է, միայն երկու
եւ կէս տարի, ու վախճանած 65
տարեկանին: Գէորգ Ե Կաթողիկոսը
Խորէն Եպիսկոպոս Մուրատքէգեա-
նը Հայրապետական Նուիրակ նշա-
նակած է Ամերիկահայ թեմին, ուր
ան մեկնած է եւ նախագահած թեմի

Երեսփոխանական ժողովին որ իր կարգին թեմի առաջնորդ ընտրած է Տիրայր Արքեպոս. Տէր Յովհաննիսեանը:

Խորէն Եպիսկոպոս Արքարատ-
եան թէնի փոխանորդութիւնը վա-
րելով հանդերձ, միաժամանակ 1923
թուին Գէորգ Ե. Կաթողիկոսի յա-
տուկ Կոնդակով Կաթողիկոսական
Տեղակալ Նշանակուած է նորահաս-
տաս Սովետական հակակրօն դրու-
թեան սկիզբը՝ Երբ Հայ Եկեղեցին
անստվոր եւ դաժան տարիներ պի-
տի դիմագրաւէր: 1930 թուին,
Գէորգ Կաթողիկոսի վախճանուածէն
ետք, Տեղակալ Խորէն Արքեպիսկո-
պոս Ս. Էջմիածին փոխադրուած է
եւ նախագահած Գերագոյն Հոգե-
ւոր Խորհուրդի նիստերուն, նա-
խաձեռնարկ ըլլալով Ազգային-Եկե-
ղեցական ժողովի շուտափութ գու-
մարուածին որ պիտի ընտրէր յա-
ջորդ Կաթողիկոսը:

Ընտրութիւնն ու Օծումը
Տեղակալ Խորէն Արքեպիսկո-
պոս Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուր-
դի որոշումը կը հաղորդէր երու-
սակչմի հայոց Պատրիարք Տ. Թոր-
գոմ Արքեպիսկոպոս Գուշակեանին
տեղեկացնելով որ «Հայաստանի
Կեղրոնական իշխանութեան թուլտ-
ւութեամբ» Ազգային-Եկեղեցական
ժողովի գումարումը տեղի պիտի
ունենար 1932-ի Նոյեմբեր 10-ին
Մայր Աթոռի մէջ, որուն «Սրբա-
գան Պատրիարքը հրաւիրուած էր
ներկայ գտնուելու անձամբ»: Թոր-
գոմ Պատրիարք, իմաստուն եւ
շրջահայեաց, ստացուած հայրա-
պետական ընտրութեան ձեռնարկը
«Մայր Աթոռոյ հոգեւոր վարչու-
թեան անվհատ եւ աչալուրջ ջան-
քերուն» կը վերագրէր, եւ Նոյեմ-
բեր 10-ը «բարենշան օր մը պիտի
ըլլար, կ'ըսէր, որ Հայ Եկեղեցին
պիտի ողջունէր առանց որեւէ օտար
կամ արտաքին ազդեցութեանց՝ բո-
լորովին ազգային օրէնքներու հա-
ջուածու»:

Ժողովը Մայր Աթոռի մէջ
գումարուեցաւ ճշդուած թուակա-
նին ի ներկայութեան 80 ձախի
իրաւունքով Ս. էջմիածին ժամա-
նած 72 հոգեւորական եւ աշխար-
հական պատգամաւորներու։ Երու-
սաղէծի Թորգոն Պատրիարքը չէր
կրցած մեկնիլ եւ իր քուէն զրկած
էր Միլանոյին Թորոս Մարմանեան
պատգամաւորին միջոցաւ որպէս
իր անձնափոխանորդը։ «Նոյնմբեր
12-ի նիստում Մայր Տաճարին մէջ
ժողովը ընտրեց Տեղակալ Տ. Խորէն
Արքեպիսկոպոսին յաջորդ Ս. Լու-
սաւորչի Աթոռին, որ ըստ ինդրոյ
ժողովոյն ընդունեց հայրապետա-

կան օծումն Նոյեմբեր 13-ին«,
ինչպէս կ'արձանագրէր պաշտօնա-
կան հալորդագրութեան մէջ Ար-
մէն Եպիսկոպոս Ղամճեան։ Ըստըու-
թենչն առաջ Տեղակալ Խորէն Ար-
քեպիսկոպոս յայտարարծ էր որ
«Երուաղիմի Թորոգոն եւ Կ. Պոլսոց
Մեսրոպ Պատրիարքները որոնք
չէին կրցած ժամանել Մայր Աթոռ,
նախապէս խնդրել էին իրենց չըու-
էարկել»։

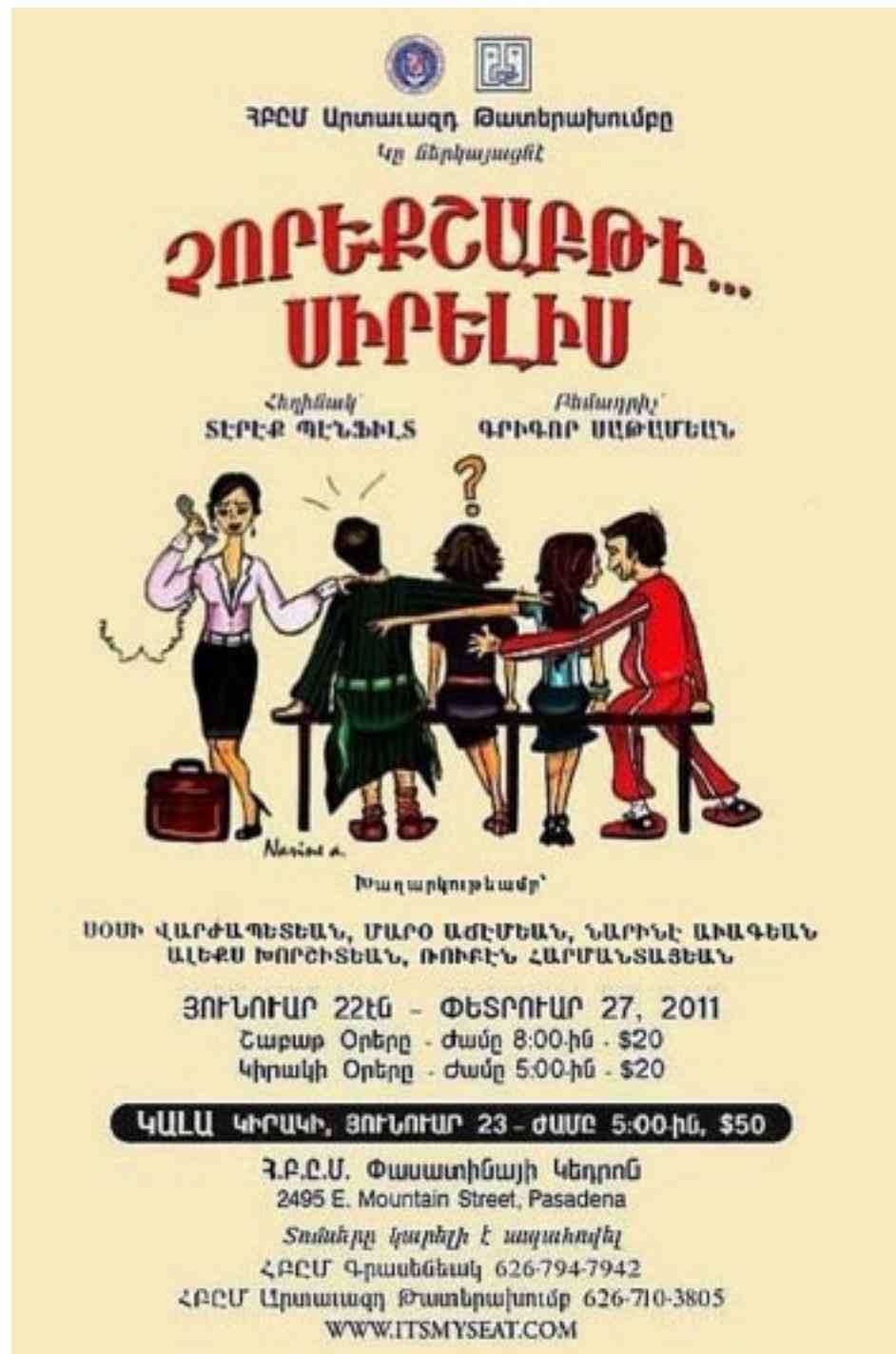
Նորընտիր Հայրապետի ձեռ-
նադրութիւնն ու օծումը տեղի
ունեցած է Նոյեմբեր 13-ին, երբ
Խորհն Ա Ամենայն Հայոց Ընտրեալ
Կաթողիկոսը Վեհարանէն Մայր Տա-
ճար առաջնորդեցին, «Եւ Հայրա-
պետի ցանկութեամբ ամպհովանի
եւ այլ հանդիսաւորութեան պարա-
գաներ չկային»: Օծումը կատարե-
ցին տասնեակ մը եպիսկոպոսներ՝
Մեսրոպ Տ. Մովսէսեան, Մատթէոս
Մատթէոսեան, Բագրատ Վարդա-
զարեան, Գէորգ Չորեքճեան, Գա-
րեգին Յովսէփեան, Վրթանէս Յա-
կոբեան, Արիստուակէս Զուլոլեան,
Արտակ Սմբատեան, Արսէն Ղամճեան
եւ Մատթէոս Խնձէեան: Նորին Սրբու-
թեան Գահակալութիւնը տեղի ու-
նեցած է Վեհարանի Մատթէայ Դահ-
լիճին մէջ, որուն յաջորդած է 200
ներկաներով պաշտօնական ճաշկե-
րութը: Խորէն Ա Հայրապետ իր
Անդրանիկ Կոնդակը գրեց վեց ամիս
ետք՝ 1933 թուի Յունիսի 1-ին:

Եջմիածին եւ Երուսաղէմ
Խորէն Ա Վեհափառ Կաթողի-
կոսի վեցամեայ կարճ գահակալու-
թեան ընթացքին (1932-1938) ար-
տասահմանի Հայ Եկեղեցւոյ տիրա-

կան ձայնը Երուսաղէմի Պատրի-
արքութեան ձայնն էր իր ՍԻՈՆ
ամսագրով, խմբագրապետութեամբ
Թորգոմ Պատրիարքի: Երկու Աթոռ-
ներու յարաբերութիւնը եղած է
կենսական, ինչպէս եղաւ Երուսա-
ղէմի Մայր Աթոռոյ նկատմամբ
ցոյց տուած «Գերազանց յարգանքն
ու պաշտելութիւնը», վերջնոյն
ծայր աստիճան սահմանափակ եւ
հալածանքի տարիներուն մանա-
ւանդ, երբ հոգեւորականներ աք-
սորուած կամ նահատակուած, ահա-
զանգը կուտային գալիք մեծ ոճի-
րին՝ երբ նոյն ինքն Խորէն Կաթո-
ղիկոս Մուրատը գեան թիրախը
պիտի դառնար բռնարարքի եւ
անժամանակ վախճանի:

Խորհրդապայման կարգերու ճնշու-
մին տակ ժխտական եւ անհակալշ-
ուելի դրութիւնը խանգարած էր
միտքը արտասահմանի կարգ մը
ազգայնոց, որոնք անլուրջ եւ ան-
հարկի աճապարանքով կ'այցանէ-
ին Մայր Աթոռու: Նման առաջարկ-
ներու դէմ կեցաւ Սի՛ՌՆ ամսագի-
րը, նախ Բարեգէն Եպս. Կիւլէսէր-
եան իր համարձակախօս խմբագ-
րականներով, եւ ապա Թորոգոմ
Պատրիարք իր իմաստուն եւ ծան-
րախոհ գրութիւններով: Անոնք
բարձրաձայն գրեցին թէ «ինչ որ
ալ ըլլայ Մայր Աթոռու վերեւ
ճնշող քաղաքականութիւնը, վեր-
ջապէս Հայաստանն է հայ ժողո-
վուրդին ամենէն հոծ եւ կեղու-
նացեալ բնաշխարհը ուր Հայ Եկե-
ղեցւոյ հոգեւոր վերին իշխանու-
թիւնը անշարժ կրնայ մնալ»:

覃文平 19

ՏԵՍԱԿԵՏ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԱՌԵՂՋՈՒՅԾԸ

ՀԱՅԿԱԳԳԱԾԵԱՆ

Բեթէհէմի համեստ տան մը մուրին մէջ, Աստուածածին Մարիամի եւ հայր Յովակիի ընտանեկան յարկին տակ, ծնաւ Յիսուս Քրիստոս անուանեալ հրաշք մասուկ մը, որ մարդկային պատմութեան մէջ խաղաղ յեղափոխութիւն մը յառաջ բերաւ՝ արդարութեան, հաւասարութեան եւ ազատութեան վրայ հիմնուած կարգուսարքով՝ հսկողութեան տակ միակ Աստուծոյ, որուն կողմէ աշխարհ դրկուեր էր վերոցիշեալ սկզբունքներու քարոզչութեամբ փոխելով մարդկային ճակատագիրը: Անոր քարոզչութիւնը մարդկային զանգուածներուն կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտնելով հետզհետէ կազմուեցան Քրիստոսի հետեւորդ Քրիստոնեայ խմբաւորումներ, որոնք հայածանքի ու պատիժի ենթարկուեցան կրապաշտ Հռոմի իշխանութեանց կործէ: Կրապաշտ հումէական կայսրութեան բռնատիրութեան տակ տառապած ժողովուրդները իրենց փրկութիւնը քրիստոնէութեան մէջ տեսնելով, հետզհետէ աւելի փարեցան անոր, տեղի տարւով արիւնալի քախումներու, որոնց գլխաւոր գոհը եղաւ Քրիստոս՝ խաչուելով: Սակայն Անոր քարոզած զաղափարախօսութիւնը կրօնքի վերածուելով հետզհետէ ընդունուեցան զանգան ժողովուրդներու կողմէ,

որոնց առաջինը եղաւ հայ ժողովուրդը, որ 301 թուականէն քրիստոնէութիւնը պետական կրօնք հռչակեց, բայց ցաւալի մոլեուանդութեամբ քանդելով հեթանոսական տաճարներն ու ճարտարապետական այլ կոթողները:

Յիսուսի ծննդով նոր թուագրութիւն մը սկսաւ աշխարհի վրայ եւ այդ պատճառաւ է որ պատմական արձանագրութիւններու վրայ կը գրուին Ն.Ք. (Նախքան Քրիստոս) եւ կամ Յ.Ք. (Յետ Քրիստոս) կրծատումները:

Մինչ այդ, հայ ժողովուրդը ունէր իր իրայատուկ օրացոյցը, ըստ որուն տարին Մարտ 15ն կը սկսէր: Այս տեսակէտը հիմնուած է այն իրականութեան վրայ, որ այժմ տարւոյն վերջին ամիսը նկատուող Դեկտեմբերը տասերորդ

ամիսն է իր անունէն իսկ դատելով եւ ոչ թէ տասներկրորդը, հետեւաբար Յունուարը 11րդ Փետրուարը 12րդ եւ տարւոյն վերջին ամիսը, որուն կը յաջորդէր Մարտի մէկը իբրեւ տարւոյն առաջին օրը: Այս տեսակէտը կը հիմնուի նաեւ այն իրողութեան վրայ որ ձմեռնալին խիստ ցուրտը կը վերջանալ Փետրուարին, Մարտին սկսելով գարնանային եղանակը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, ուր ծնաւ եւ ապրեցաւ Յիսուս:

Թէեւ ոչ քրիստոնեայ կարգ մը ժողովուրդները շարունակեցին հետեւիլ իրենց սեփական թուագրութեան, ժամանակի ընթացքին քրիստոսի ծննդեան առթիւ որդեգրուած թուագրութիւնը համամարդկային հանգամանք ստացաւ: Այս իրականութեան ապացոյցն է իսլամական աշխարհի գուգահեռ թուագրութիւնը, որ հիմնուած է Մուհամմէտ եւ Ալի մարզարէներու ծննդեան թուականներուն վրայ:

Բայց, հակառակ համաշխար-

հային օրացոյցի վերածուած Քրիստոնեայ ժամանակագրութեան, նոյնիսկ քրիստոնեայ աշխարհին մէջ միօրինակութիւն չի տիրեր Յիսուսի ծննդեան թուականին մասին: Կաթոլիկ կամ կաթողիկէ դաւանանքի հետեւորդներուն համար Քրիստոս ծնած է Դեկտեմբեր 25ին, իսկ Օրթոստքուղղափառներուն համար՝ Յունուար 6ին, 7-ին, կամ 18ին, հին եւ նոր տոմարի տարբերութեան պատճառով:

Գործնապաշտ տրամաբանութեամբ Յիսուս Յունուար 1ին ծնած ըլլալու է, քանի որ իր ծնունդով սկսաւ նոր թուական: Այդ ժամանակ տիրող խառնիճաղանձին վերջ տալու լաւագոյն լուծումը պիտի ըլլալը ընդունիլ Յունուար մէկը իբրեւ Յիսուս Քրիստոսի ծննդեան համամարդկային միակ թուական:

1. Դեկտեմբեր-Decembeր կազմուած է Dec բառէն, որ լատիներէնի մէջ տասը կը նշանակէ, ինչպէս նաեւ հայերէնի մէջ:

**BEAT PRODUCTION PRESENTS:
VALENTINE'S ROMANTIC
DINNER DANCE**

**COME & CELEBRATE
YOUR SPECIAL
VALENTINE WITH NATION'S
MOST EXPERIENCED**

HeartBeat dj
WWW.HEARTBEATDJ.COM

**FRIDAY FEBRUARY 11TH 2011 @ PALLADIO HALL
1018 E.COLORADO ST.GLENDALE CA 91205.
DOORS OPEN @ 8.PM
20 KINDS OF APPETIZERS 2 MAIN COURSES:
A BOTTLE OF WINE & SOFT DRINKS INCLUDED \$ 70 P.P.
SURPRISE PERFORMANCES THROUGHOUT THE NIGHT.....
FOR TICKETS CONTACT:
VASKEN
818-288-7188 818-956-1555
EMAIL : DJVASKEN@YAHOO.COM
PROUD SPONSORS**

ՎԱՐՉՈՒ ՍՐՎԸ

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԵՋ
(200 ՇՈԳԻԻ ՇԱՄԱՐ)

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՌԻԹԱՆԵՐՈՒ
ՇԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE.
PASADENA

ՀԵՂԱԶԱՆԵԼ
(626) 797-7680

ՎԱՐՉՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91107

Գրասենեակները
վերանորոգուած
եւ յարմար
վարձքերով

Յետաքրքրուողներէն
հեռաձայնել՝
(626) 398-0506

SARKIS PASTRY

Glenel, Pasadena, Archnes.

Men's Suit Outlet
Pasadena & Long Beach.
www.menssuitoutlet.net

GC GIORGIO CORDANI
Exclusive Italian
Fashion For Men
201 S. Orange Grove, Glendale, CA 91205
Tel: 818-807-1047

PAOLO GIARDINI

EURASIAN AUTOMOTIVE
PASADENA

Best Record
Glendale

ARTESIA

Lee's HOME HOUSE
Pasadena

ՀՐԱԺԵՑԻ ԽՈՎՔ ՄԱԵՏՐՈ ՕՐԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻՆ

Ծարութակուածէջ 6-էջ

լոն», «Լա Մուլզո», «Նասիռնալիլ դը ֆրանս», «Նովել օրկեստր ֆիլհարմոնիկ» նուազախմբերում: Համերգներով հանդէս էր եկել՝ Շուեցարիայում, Ֆինլանդիայուն, Նորվեգիայում, Հունգարիայում, Վիեննայում, Դրեզդենում, Բելգիայում, Ամստերդամում, Միլանում, Բելգրադու, Սոֆիայում, ԱՄՆ-ում, Քեյփթաունում, Մուկուայում, Պետերբուրգում, Ռիգայում, Վիլյայում, Կիեվում, Մինսկում...Այսպէս կարելի չարունակել շարքը, որովհետեւ իր երկարածեայ գործունէութեան ընթացքում մասեստրոն համագործակցել էր աշխարհի հարիւրից աւել տարբեր նուազախմբերի հետ, եւ բոլոր նուազախմբերի հետ խօսում էր իրենց լեզուներով: Նա տիրապետում էր եօթը օտար լեզուների: «Նուազախմբը ինձ համար համար հսկայ մի երգեհոն է, որով հնչեցնում եմ մարդկային հոգու եւ խղճի մեղեդիացուած համանուագը».-ասում էր նա: Ֆրանսական կառավարութիւնը Օհան Տուրեանին՝ ֆրանսիայի արուեստում իր ծառայութիւնների համար արժանացրել է «Ֆրանսայի արուեստի եւ գրականութեան ասպետ»-ի կոչման: Միջազգային «International Star Registry»ի կոմիտէն տիեզերական համաստեղութեան աստղերից մէկը վերանուանել է Օհան Տուրեանի անունով: Հայաստանում արժանացել է պետական մրցանակների, ժողովրդական արտիստի կոչման եւ բազմաթիւ այլ պետական գնահատանքների ու մետալների: Օհան Տուրեանի հաւատամքը երաժշտութիւնն էր, երաժշտութեան հրաշագործ աշխարհը նաև մտնում էր ուխտաւորի երկիւղածութեամբ: «Բեմը ինձ համար սրբավայր է, վերացման վայրը: Հանդիսասրահից բարձրանում, թափանցում եմ երգահանի հոգու եւ ասելիքի մէջ, աշխատում եմ որքան հնարաւոր է մտնել հեղինակի ոգեղինացած աշխարհը եւ աներեւոյթ կամուրջ դառնալ հեղինակի եւ ունկնդրի միջեւ»: Նա ունէր հանճարին յատուկ մի կարողութիւն եւս՝ «բացառիկ լիշտողութիւն», դրան գումարած գերմարդկային աշխատասիրութիւն: Աշումի երգացանկ՝ օպերաներ, սիմֆոնիաներ, օրատորիաներ, ռեժիսուններ, կոնցերտներ, թետուովենի իննը, թրուքների տասը սիմֆոնիաները, վերդիի, Մոցարտի, Փորրեկի ու քվինենները, թեթհովենի «Էգմոնտ» ու վերտիւրը, Ռախմանինովի «Արդա»-ը, «Դուրստ»-ը, «Տուրեանի կոնցերտները, Մոցարտի կոնցերտները, Մալերի, Բրամսի, Սեն Սանսի, Դեբիւսիի, Հենդելի, Ռավելի, Դվորժակի, Զայդելի, Չայկովսկու, Շոստակովիչի, Բորովիկինի, Խաչատրեանի սիմֆոնիաները: Վերդիի «Արդա», «Դուրստ»-ը, «Տուրեանի կոնցերտների լուսագրին», Բորովիկինի «Իշխան իգոր» օպերաները, մէր ազգային օպերաներից «Անուշ»-ը, «Ալմաստ»-ը, «Արշակ երկրորդ»-ը, հայ ժամանակակից երգահանների սիմֆոնիաները...Հայ երգահաններից որոշներին էլ օգնել է սիմֆոնիա գրել: Մի անվերջանալի երգացանկ, աշխարհի երաժշտական գանճարանից գրեթէ ամէն ինչ, եւ այդ ահռելի երգացանկի մի մեծ մասը ղեկավարում էր փակ պարտիստուրով, երաժշտութիւնը պահելով լիշտողութեան եւ իր էութեան մէջ. անշարժ կանգնած նուազավարի հարթակին, առանց դի-

ըիժորական փայտիկի՝ իր գեղեցիկ
«խօսող» ձեռքերով երաժշու-
թիւն էր արարում:

Ծնուել է Երուսաղէմում:
Սկզբնական կրթութիւնը ստացել-
Նազարէթի գերմանական դպրո-
ցում, յետոյ անցել հայկական կրթո-
ծախ եւ աւարտել Երուսաղէմի
հայկական դպրոցը, յետոյ Երուսա-
ղէմի Հրէական կոնսերվատորիան,
աւարտելով՝ դաշնամուրի, երգե-
հոնի եւ ստեղծագործական բաժին-
ները: Այնուհետեւ մեկնել է Շուե-
ցարիա եւ Թիւրքիի երածշտանո-
ցում սովորել դիրիժորութիւն, եւ
ստեղծագործական դասեր առել
Ռոդէ Դեզորժիերի եւ ժան Մար-
տինոնի մօտ: Մահստրոն ունի
նաեւ ինքնուրոյն ստեղծագործու-
թիւններ՝ սիմֆոնիկ պատկերներ,
ուժանամեր եւ «Կոմիտասեան» սիմ-
ֆոնիկ սուլիտ, որ նուիրել է մեծն
Կոմիտասին:

1957 թուականին արժանալի-
շտակ Վազգէն Առաջին վեհափա-
ռի կողմից հրավիրուել էր հայրե-
նիք եւ հաստատուել այնտեղ: Եւ-
րոպական արուեստի բարքերը իւ-
րացրած, գիտելիքներով եւ փոր-
ձառութեամբ բեռնուած եկել է
հայրենիք եւ իր մեծ լուման ներդ-
րել դասական արուեստի եւ սինֆո-
նիզմի գործում, իր ստեղծագոր-
ծական կեանքի մի պատկառելի
մասը նա յատկացրել է դասական
արուեստի զարգացմանը հայրենի-
քում: Մեկնում, հայրենիքի կա-
րօտ, վերատին վերադարձ... Օժտ-
ուած լինելով հզօր անհատակա-
նութեամբ, նա չէր համակերպուած
տիրող համակարգի պարտադրանք-
ներին, եւ աշխարհի հանդիսատեսի
առջեւ անարգել հանդէս գալու
պահանջը՝ նրան նորից տանուած
էին աշխարհի այն վայրերը,
որտեղ անկաշկանդ դրսեւորուած էր
իր տաղանդը: Որոշ տարիների
բացակայութիւնից յետոյ՝ նորից
հայրենիքի կարօտ, նորից պարտաքի
զգացում, նորից տունդարձ:

1991 թուականին մերժելով Հայպիգիպի «Գեւանդհառուզ» հանրայացտ նուազախմբի գլխաւոր ղիրիծորի պաշտօնի առաջարկը, անսաց անկախացած Հայրենիքի նախագահի ու մշակութի ղեկավարութեան կանչին, վերադարձաւ Հայրենիք՝ յոյս ունենալով, որ այս անգամ ազատ Հայաստանում իր տաղանդը կը դրսեւորի ինչպէս միւս քաղաքակիրթ երկրներում։ Հանգրուանել էր Նորքի գեղատեսիլ բարձունքում, կնոջ՝ երգչուհի Ալիս Շամիրեանի հետ, որը պահապան հրեշտակի նման աստարեց նրան, պարուրեց նրան մեծ սիրով, գուրգուրաց մեր սիրելի մաեստրոի վրայ, իր կեանքը նուիրաբերեց, բայց անսարդարութիւնից ու անօրինութիւնից չկարողացաւ փրկել նրան։ Օհան Տուրեանը անկախացած Հայրենիքի ամենադժուար տարիներին տասը տարի առանց վարձատրուելու աշխատեց ազգային օպերացին թատրոնում եւ իր անունը կրող, իր ստեղծած Ռատիօ եւ հեռուստատեսութեան նուազախմբում, հոգեւոր մննդի աղբիւր դառնալով ե՛ւ երաժիշտների ե՛ւ հայրենի արուեստասէր ժողովրդի համար։ Երաժշտական այդ երկու օճախների կոլեկտիւներն էլ բառացիօրին պաշտում էին մաեստրոին։ «Սիրտս արիւնոտում է Հայաստանի ժողովրդի վիճակի համար».-ասում էր նա։ Օհան Տուրեանը անմնացորդ սիրում էր Հայաստան աշխարհը, թրժուում

ՀՈԳԵՊԱՐԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅՑ

Ծարութակուած էջ 14-ից

Հեղինակի չասուած խօսքը
միտում է, թէ ամէն հայերէնոպ
խօսող հայը՝ հայ չէ, երբ երբեմնի
Հայաստանում ապրող «բաշիբո-
գուկ» ազերիները թշնամիներ լի-
նելով են հայերէն սերտել ու շա-
րունակում են իրենց չարամիտ
գործը...

Ասել է, թէ՝ պիտի զգօն լինել...

Ամել է, թէ մէկն էլ ես զգու-
շանալու զնով խաղաղուեմ ու անց-
նեմ իմ բանին, բայց չէ, չեմ
հաշտում ինձ հետ, այս մին նորն էլ
չորրորդ պատմուածքը ընթերցեմ
«Արեւավառ իմ երկիր» գրքի
«Ճամբորդական մտորումներ»-ը...
Վերսախն համոզում էլ աւելի

զուլալուեց, երբ օդանաւով ճամ-
բորդելը սովորական նկարագրու-
թիւն լինելուց հեռու մնալով գրա-
ւեց: Այս՝ մասնագիտութեամբ
մանկավարժի գիտելիքներով օժտ-
ուած ուսուցիչ, այն էլ երկարատես-
ժամանականուէր փորձի պաշար
ամբարած՝ Ռուբէն Կորիւն գրողը
չէր կարող մարդավայել լրութիւն-
չխզել ու չփորձէր՝ օդանաւում
աթոռակից հարեւանի հետ չհա-
ղորդուէր, թէկուզ իր կիսատ-պուաս-
անզիերէնով չդիմէր եւ չարձագան-
քէր.

-Ես հայ եմ պարոն, կարիք
չկայ ուրիշ լեզով խօսել:

Արդարեւ ոչ միայն երկու
հայեր են միմեանց գտնում, այլեւ
բախտի խաղի ելած եւ ծնունդով
իրանահայեր են համարում...Մէ-
կը՝ 20 տարով է բաժանուած եղել
միւսը, որ հեղինակն է այս գրքի
չորս տարին է բոլորել:

Ծնառում է զրոյցը՝ միմեանց «մնելով», անում են նաեւ ընթերցողիս, երբ խօսքից-խօսք, մէկ հայրենիքով ապրող հայի ցաւ են օրօրում, մէկ՝ ի ուրախութիւն՝ մի բուռ հայրենի հող-Արցախ ազատագրած լինելով փառաւորութ~ւմ...

Յանուն որի, մէկտեղ ընթերցելիս՝ մի-մի բաժակ խմբիչք են պատուիրում, ողջունում միմեանց նոյնիսկ ժամանակի կորուստ չամարելով կերակրի որակն են քննարկում, բայց հպանցիկ ժամանակը շուտ է անցնում, որ ննջելու չանցնեն, երբ ովկիանոսի վրայով թոփիչքաժամ լիսում է Կանադայի տարածքն անցնելու մասին, որի՝ ինչ-

Նրա վերուվարով, վշտանում տիրող վարչակարգի անօրէնութիւնների, բոնութիւնների, նիւթապաշտութեան ու պաշտօնամծութեան վրայ, որի զոհերից մէկն էր նաև ինքը: Նա զործօն մասնակցութիւն էր ունենում ընդիմութեան հաւաք-ներին եւ իր բոցավառ ելույթներով ուղերձներով խանդակառում պաշտօրի ելած ժողովրդին: Յանկանում էր կայացած տեսնել մեր պետութիւնը, խորապէս տառապում էր ժողովրդի անելանելի

պէս աշխարհագրական տեղ գրաւած լինելուց է խօսում, ջրային ու հողային հարստութիւններից, այնպէս էլ նրա հնագոյն ցեղ՝ էքսիմոններին զաղութացնելուց ի վեր՝ բնիկների հալածանքների ենթարկւելը: Այսպէս օդանակն իր երթն է շարունակում, որ հեղինակն իր բանին մնայ ու հենց ընթերցողիս տեղեակ պահի, թէ՝ «1756-63-ի

Եօթնամեայ պատերազմի լաղթա-
նակող ֆրանսացիների դէմ՝ Կանա-
դան անցաւ Անգլիային եւ մտաւ
Բրիտանական կայզրութեան ձէջ»:

Ասել է, թէ ըստինըող մէկն էլ
ես, կամա-ակամայ չէ, որ հեղինակի
հետ ճամբըրդող մէկն եմ կարծում,
ոչ միայն լսում, այլեւ իր սրատես
աչքի «ճամբըով» նկատելի է դառ-
նում, որ աթոռակից Հրանդի ծնկին
դրաւծ գիրքը՝ Հովիկ Ներսիսեանի՝
«Նախաքրիստոնեական աստւած-
ները հայոց» հրաշալի ուստումնասի-
րութիւնն է... Եւ ճամբաշեղում
չանելով է մանրամասում, թէ օտար-
ուած հայութեան շրջանակում՝ իրա-
նահայ միութիւնը՝ նշանակալից
պարտականութիւն է ստանձնել՝
հաւաքատեղի ու զրադարան ունե-
նալ յաճախող մտաւորականների եւ
գրողների համար:

Դեռ օդանաւը պիտի թեհրան

Համնի... որ յետոյ էլ՝ ՀԳՄ-ի հրաւելքով համագումարի մասնակից լինել, ինչպէս նաև մէկ այլ բարեբախտութեամբ՝ հանրակառքով՝ ուղեւորուում է հայրենիք: Եւ Երեւան համնելու համար, իսկապէս, իրանին սահմանակից հայկական գիւղ ու քաղաքներով է անցնուած, էլ աւելի սիրահարուած մարդու կարօտներ հաւաքուած, Մեղրիից-Միւնիք՝ սար ու ձորեր շրջանցելով, նորից ու նորից սիրավառ ապրումներով բեռնած է ժամանուած Երեւան:

ნანს ნდ ღწმითამ, բաւარაրთომ...
კახმ ნახეთ, მზ ამჩნ պაտმ-

ուածք իր նշանակալից ասելիքն
ունի, եւ համզումն մէկն է, որ
ընթերցող-արձագանքողների պա-
կատոթիւն չի զգացւելու...

ցողն էլ ես լինելով ասեմ՝ Վարձքութիւնաբար:

Ծնորհակալութիւն:

կապերով կապուած էր իր սիրելի
ժողովրդի հետ, պայքարում էր
հայրենասիրութեան ջահը մշտա-
պէս ձեռքին, որպէս իր հայրենիքի
անկոտրում զինուոր: Վահան Թե-
քէեանը ասում է. «Որպէսզի կա-
րենանք ճանաչել արդարութիւնը,
անարդարութիւնը պէտք է գործի,
գործածի մեզ, տառապեցնի եւ
ՄեՌՅԱՆԻ մեզ: Մեզանից իւրաքան-
չիւրը նրա զոհն է, եւ ուրիշների
հարուածելու գործիքը»:

ՀՈԳԵՐԱՆԳԻՒՑ

ՄԻՐԱՆ ԱՒԵՏԻՍԻՍԵԱՆ

Հանգուցեալ ՍԻՐԱՆ ԱԻԵՏԻԵԱՆի մահուան Ա. տարելիցին
առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի,
Յունուար 23ին, 2011ին, Կլենտէյլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ
մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, 1510 E Mountain St, Glendale, CA
91207:

Սպակիրներ՝
Զաւակները՝ Հուսիկ Պետրոսեան
Արմինէ եւ Ալեքս Քարամեան
Արմէն եւ Ռօգի Աւետիսեան
Թոռները՝ Քարոլին Պետրոսեան եւ դուստրը՝ Քրիսթին, Էդմոնդ
Պետրոսեան
Ները՝ Արփիկ Աւետիսեան
Տագրոջ զաւակները՝ Վահիկ եւ Ծաղկուշ Աւետիսեան եւ
զաւակները
Վաչիկ եւ Էլիկ Աւետիսեան եւ զաւակները
Անօ եւ Արամազդ Մանսուրեան եւ զաւակները
Խնամին՝ Մէրի Քարամեան
Շաքէ եւ Գարի Յարութիւնեան եւ զաւակները
Եւ Համայն Հարազատներն ու բարեկամները
Հոգեհանգստեան պաշտօնէն ետք Հոգեճաշ պիտի մատուցուի
Կլենտէլի Հիլթըն պանդոկի ճաշարահին մէջ:

Տ. Տ. ԽՈՐԵՆ Ա. ՄՈՒՐԱՅՔԵԳԵՎԱՆ ՆԱՐԱՏԱԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ծարունակուածէց 15-էն

Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500-ամեակ

Հակառակ անհաղորդ եւ բռնադպատ պայմաններուն, Խորէն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս եղաւթէ՝ իմաստուն եւ թէ՝ կորովի իր առաջադրութեանց մէջ իր կեղրոնական մտահոգութիւնը Հայ Եկեղեցին դարձնելով։ Նախ յատուկ կոնդակով 1934 տարին Աստուածաշունչ Մատեանի հայերէն ոսկեղնիկ թարգմանութեան 1500 ամեակը լիշտապահեց, 1934-1935 տարեցանը դարադարձ հոչակելով, եւ ապա «Զեկուցում» կոչուած բարեկարգչական ծրագիրը մշակելով։ Հայրապետի կարգադրութեամբ արտասահմանի Յորելինական Կեղրոնական Յանձնաժողովը Թորգոմ Պատրիարք Գուշակեանի վատահուեցաւ որ իր կարգին զմայլելի գործ կատարեց հրաւիրելով Յանձնախումբին մաս կազմելու նաեւ Կիլիկիոյ Աթոռն ու Կ. Պոլտոյ Պատրիարքութիւնը։

**Թորգոմ Պատրիարքի կը գրա-
կան ու բանասիրական խոհուն
հակումներով յոթելեանը սքանչելի
առիթ կը նկատէր իրագործելու
գրաբար Աստուածաշունչի աշխար-
հաբարի նոր թարգմանութիւնը,
ահա 75 տարիիներ առաջ: Գէթ Նոր
Կտակարանի աշխարհաբար թարգ-
մանութիւնը անհրաժեշտ կը նկա-
տէր գրասէր Պատրիարքը, ինչպէս
նաեւ Ս. Գիրքի մասին յատուկ
ուսումնասիրութիւններ՝ հատորի
մը մէջ ամփոփուած՝ բանասիրա-
կան եւ բնագրագիտական յօդ-
ուածներու խտացեալ յօդուածնե-
րով: Այս վերջինները Նոր Կտակա-**

րանի ընտիր թարգմանութեան հետ
միասին տարիներ ետք լիովին
կատարուեցան, կարելի է հաստա-
տել, Հայրենի բանասէրներու կող-
մէ Երջանկայիշատակ Տ.Տ. Վազգէն
Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի
գահակալութեան ըրջանին, երբ
Հայրապետական Կոնդակով ցիշա-
տակուեցաւ Աստուածաշունչի Ոս-
կանեան առաջին Տպագրութեան
300-ամեակը 1966 թուականին:

Բարեկարգչական

ԳԵՐԱԿԱՆԱՐԴԱՐ

«ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ» Նախագիծը
Խորէն Ա Կաթողիկոսի կարե-
ւոր մէկ ձեռնարկը եւս եղաւ Հայ
Եկեղեցւոյ բարեկարգութիւնը հա-
կառակ իր կարծատեւ զահակալու-
թեան եւ Խորհրդացին Հայաստանի
համայնավար ճնշչի եւ արգելիչ
դրութեան: Իր 1937 Օգոստոս 1
թուակիր Կոնդակով Հայրապետը կը
դիմէր դարձեալ Երուսաղէմի Թոր-
գոմ Գուշակեան Պատրիարքին գրե-
լով Հայ Եկեղեցւոյ բարեկարգու-
թեան անհրաժեշտութեան մասին,
հաստատելով Գերագոյն Հոգեւոր
Խորհուրդի որոշումը՝ «յօրինել նա-
խագիծ բարեկարգութեան եւ փո-
փոխանց Եկեղեցւոյ պաշտամունքի
եւ տօնացոյցի մէջ», եւ զայն լիել
նուիրապետական Աթոռուներուն առ
ի քննութիւն:

Յիշեալ նախապիծը իր պաշտօնական ամուսնով ծանօթ է որպէս «Զեկուցում Հայոց Եկեղեցու Բարենորոգութեան Մասին», որ իբրև ծրագիր վերջին Ազգային-Եկեղեցական Ժողովին բովէն անցած էր ու կեանքի կոչուած յատուկ յանձնախումբի մը պատրաստութեամբ: Թորգոմ Պատրիարք կը նշանակուէր «որպէս ներկայացուցիչ Մեր ի սփիւռս աշխարհին եւ դեկապար գոր-

ծոյս», որ հաւաքելի ետք այլազան քննութեանց արդիւնքները եւ դիտողութիւնները, զամունք Մակր Աթոռ պիտի հասցնէր «վասն վախճանական խմբագրութեան ծրագրին»: Թորգոմ Պատրիարք իր ուշն ու կարողութիւնը ուղղեց դէպի «Զեկուցում»ի բոլոր հարցերուն, մանրակրկիտ կերպով, եւ գրեց խմբագրականներու կուռ շարք մըր: Քննարկուած հարցերը հետեւալներն էին ամփոփի գիծերու մէջ:

Ա) Ծիսական Արարողական -
ժամակարգութիւն, եկեղեցական տօ-
ներ, սրբազնն խորհուրդներ եւ
արարողակարգեր, Մաշտոց եւ ծա-
շոց Գիրքերու կրթատութ:

Բ) Հնդհանուր հարցեր -
Հոգեւորականաց պատրաստութիւնն,
ամուսնական եւ ամուսնալուծման
հարցեր, Նոր Տոմարի իննդիր, Եկե-
ղեցականաց սքեմի փոփոխութիւնն,
պահքի վերացում, պաշտամունքի
լեզուն:

Թորգովմ Պատրիարք ամենա-
լուրջ քնաղատականներով սանձար-
ձակ առաջադրանքները խստիւ մեր-
ժամ է եւ տուած իր բժախնդիր եւ
աւանդապաշտ հոգեւորականի գործ-
նական եւ այժմէական այլընտրանք՝
հարցերու լուծման մէջ։ Իր կեց-
ուածքը եղած է զնահատել Մայր
Աթոռի նախաձեռնութիւնը եւ սա-
կայն նաեւ քննադատել անտեղի
խեղաթիւրումներն ու անհարկի
աճապարանք փոփոխութիւններ կա-
տարելու մէջ։ Մեր տեսակիտով,
ինչպէս բացատրած ենք այլուր, եթէ
այսօր, «Զեկուցում» էն 70 տարիներ
ետք, Հայ Եկեղեցւոյ բարեկարգու-
թեան մասին պիտի խօսուի եւ
հարցերը վերաքննութին, խիստ անհ-
րաժեշտ կը գտնենք լիովին վերա-
դառնալ թորգովմ Պատրիարքի ցոյց
սուած վերլուծումներուն, հաստատ
գիտնալով որ գիտուն Պատրիարքը
անձնապէս կատարած եղաւ այն
ատեն այն ամէն արդիւնաւէտ քննար-
կումները որոնք ենթակազ կրնացին
ըլլալ ժողովական քննութեանց ու
կրնացին մնացին ապարդիւն։ Որպէս
մէկ անձ ան կատարեց իրաւի գործը
բազում ժողովներու որոնք տակա-
ւին չեն կրցած տալ այն արդիւնքը
որ ինք առանձինն տուաւ Հայ
Եկեղեցիին եօթ տամասմէեակներ
առաջ։

Հայրապետին Վախճանումը

Խորէն Ա կաթողիկոսի գահա-
կալութեան տարիները կարճ եղան
եւ տառապալից, ինչպէս եղաւ նաև
իր իսկ տարաբախոտ վախճանը:
Լենինի յաջորդ Ստալինի բռնատի-
րական տամնամեակներուն Հայ Եկե-
ղեցին կը հիւծէր եւ հեզանաքի
առարկայ կը դառնար, ու սակայն
Կաթողիկոսի խոհուն եւ քաջարի
իմաստութեան շնորհիւ երեւոյթնե-
րը երբեմն կը փրկուէին արտասահ-
մանի եւ յատկապէս Երուսաղէմի
Պատրիարքութեան աջակցութեամբ:
Տարիները մղձաւանջացին եղան,
որովհետեւ ո՛չ ոք գիտցաւ թէ ի՞նչ
կը կատարուէր Մայր Աթոռէն ներս,
ինչպիսի' մթնոլորտ կը տիրէր Հա-
յաստանի Եկեղեցիներէն ներս, եթէ
անոնք տակաւին բա՛ց էին, կամ թէ
ի՞նչ կապ կար Մայր Աթոռի եւ
սփիւռքի միջեւ, էջմիածնի միա-
բանները հոն էին թէ ոչ ըանակու

մէջ իրենց վախճանը կը գտնէին:
Այս հարցերուն որպէս պատասխան վերջերս երեւան ելան
արդիեալ վաերապիրներ որոնց կարգին նաեւ անհատներու յուշեր,
դառն եւ իրական, որոնք կը հաստատէին քրիստոնեայ եկեղեցիներու հալածանքը ա՛ջն պատճառաբանութեամբ որ եկեղեցին յետադիմական գաղափարախօսութեամբ արգելք կը հանդիսանար ընկերվարական դրութեան՝ երկրէն ներս:

Այդ դժմղակ պայմաններուն տակ Ս. էջմիածնի իր ընակարամնին մէջ 1938 Ապրի 5-ին գիշերը, խորհրդաւոր պարագաներուն ներքեւ յանկարծական մահուամբ կը վախճանէր Տ.Տ. Խորէն Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ 65 տարեկանին; Պաշտօնական հաղորդագրութեամբ, անթուակիր հեռազիր մը ուղղուած երուսաղէմի Թորգոմ Պատրիարքին, կը տեղեկացնէր Հայրապետին «Արտի կաթուածից» վախճանած ըլլալը: Հեռազիրը չէր լիշեր նոյնիսկ վախճանման օրն ու ժամը, եւ լման ամիս եւ կէս անց, Մայիս 24-ի հեռազրով երուսաղէմ կը հասնէր առաջին թղթակցութիւնը յանուն Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդին հշղելով մահուան ստորգ թուականը՝ «Ապրիլի լոյս 6-ի գիշերը»: Նոյն նամակը անորոշ ակնարկով կը յացնէր նաեւ թէ «մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ կատարուեցաւ օծումը եւ թաղումը», առանց թուական տալու եւ թաղման տեղը յատանելու:

Հալածանքի այդ տարիներուն
յայտնի է եղաւ եւ սակայն յետագա-
յին կամկած չմնաց որ Խորէն կաթո-
ղիկոսի վախճանը մաս կը կազմէր
Խորհրդային Միութեան մէջ գոյու-
թիւն ունեցող համատարած վտան-
գին եւ հալածանքին։ Ընդհանուր
այդ հեռանկարին մէջ դառնու-
թեամբ կարելի էր տեսնել որ Հայոց
Հոգեւոր Պետը վախճանած էր տա-
րօրինակ եւ խորհրդաւոր պաջման-
ներու մէջ, եւ ինչպէս աւելի ուշ
կարելի եղաւ վկայութիւններ կար-
դալ ականատեսանձերէ, Հայրապե-
տը բռնի ինեղդամահ եղած էր իր
առանձնասենեակը մտած մարդոց
ձեռքերով, եւ ոչ թէ մեռած «սրտի
կաթուածից»։ Վերեւի տուեալներէն
դատելով կը տեսնենք թէ որ քան
անյարիր եւ տարտած եղած են
առաջին տեղեկութիւնները, անթ-
ուակիր, անտրոշ, եւ տարապայմանո-
րէն ուշացած լուրերը որոնք կը
ձայնեն։ Լուրերը անուշ ու ուժեղ

Հայրապետի մահուած անլուր ոճիրը:
Հայրապետի մահուած անլուր մասին
մօս ո՞չ Տեղակալ Գէորգ Արքեպիս-
կոպոսը կար եւ ո՞չ ալ Գերազոյն
Հոգեւոր Խորհուրդի Եպիսկոպոսնե-
րէն մին: Տեղակալը «իրեն հետապն-
դոյներից խոյս տալու համար թաքն-
ուել էր մէծ բանաստեղծ Աւետիք
իսահակեանի Ղուկասեան փողոցի
տանը՝ նկուղում: Ի վերջոյ Երեւանէն
Խորէն Հայրապետի ամձնական բժիշ-
կը՝ Հայկ Եղիազարեան Մայր Աթոռ
գալով կատարած է եղած քննու-
թիւնը, «եւ հառաչելով՝ ցածր ձայ-
նով ասաց. կասկած չկաց, կաթողի-
կոսին խեղեւ են»: («Հայրէնի
Եղերք» գրական ամսագլր Հայաս-
տանի Համբարապետութեան, 1991, թիւ
7-8. Պարզեւ Գէորգեանի անձնական
արխիւ):

**Ձեր Ծանուցումները Վատահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
massis2@earthlink.net**

Խաչիկ «Քրիս» Շահինեան եղած է Փասատինայի բնակչիք աւելի քան 20 տարիները: Փոքր գործառքի սեփականատեր է, համայնքի ծանօթ անձնաւորութիւններուն եւ ընտանիքի հայր: Խաչիկ եւ իր կինը՝ Ռիթան, ունին երեք զաւակներ՝ բոլորն ալ յաճախած են Փասատինայի հանրային վարժարանները:

Դամայնքային ծառայութիւններուն նաև կը կազմեն հետեւեալները.

❖ 2007էն ի վեր վարչութեան անդամ՝ 4րդ Շրջանի, Փասատինայի Դամայնքի Ներքափանցման Միութեան (Pasadena Community Access Corporation):

❖ Դիմնադիր՝ «Դայ Ինքնութեան Հումք» (Armenian Identity Harvest):

❖ Դամայնքին ծանօթ, 2010ի ԱՄՆ Մարդահամարին օժանդակից:

❖ AYSOի կամաւոր մարզիչ:

❖ Put Pasadena First Խաչիկ Շահինեան գորավիճ կը կանգնի փոքր գործառքներու:

❖ Վարժարանական Բարեր Որսու Գևասուր Նախառարարութեան է

❖ Թաղերու Մարդութեան և Եթերկութեան Կանոնադրութեան Առաջնադրութեան էն

Օգոստական դեկանական փորձառութեան, Շահինեան կը ցանկայ մեր համայնքին մեջ այս կարեւոր նպատակներուն հասնի: Կը խնդրուի Փասատինայի մասին ծեր հոգերն ու հարցերը կիսել Խաչիկ Շահինեանի հետ, հեռածայնելով անոր՝ (626) 399-1799 թիվն, կամ գրել հետեւեալ ենակին (Ելեկտրոնային նամակ) chahinianforcitycouncil@gmail.com

**Միան Հայ թեկնածուն, որ կը
վայելէ Հայ համայնքին
աջակցութիւնը**

Քասայինայի Հայ բայցապահելութեան

**Քուեարկեցիք Խաչիկ «Քրիս» Շահինեանին
Մարտ Ցին**

Չեր քուեն՝ ձեր ձայնն է

Չախիկ Շահին, Խաչիկ «Քրիս», Լարա, Ռիթա, Մելալ